Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 30 декабрь, 1975 шу. • № 156 (5227). • Мах 2 кеп.

БIАЬСТАННА КИЙЧЛУ

Iура денз сарралца сацац Грозненски района «Юбилейный» совхоза механически мастерской чура гIар - тата. Чуйнна къахьегаш ба ремонтникаш. Кердача пятилетка хьалхарча бIаьстанга техника кийчъеш ба укхаза. ТIадилла гIулакх тешшамеи дикеи кхоачашде гIерт хIаравар.

Сунженски района механизатораша даьча кхайкарала жоп луш КПСС XXV съезд хула ди хьатIакхоачаш техникана ремонт яра хьалхарча квартала план хоачашъе дош деннад ремонтникаша. Совхоза парткома секретара Б. У. Баркинхоева яхачох совхоза партийни организаце хадданза тIахьожам лоаттабу техникана ремонт мишта ю хьожаш. Мастерской техникана ремонт еча хьожаш посташ я. Дукххача шерашка цхьа болх беш йоккха опыт Iоаяь нах ба мастерской болх беш. Шоай декхараш тIехдика кхоачашдеш хьабоагIа слесарь коммунист Бачаев Султан, моторнсташ Чончаров Алексейи Вишневецкий Ивани, доагора аппаратурана ремонт ю мастер Базгиев Салаудин. Кхашкъра балхаш сиxденнача хана комбайнаш тIа, трактораш тIа ховш уж.

Иштта сиxдаьд тракторнокхаш леладеча бригадашка тIехьаювзача а тIехьатоссача а инвентара ремонт елга. Укхаза бе болх дукха ба. Ха зехьа дIаяхийта йиш яц.

Дукха ха йоацаш совхоза юкъарча собране йийцар кастта хургйолча КПСС XXV съезда оттая «1976 — 1980 шерашка халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха КПСС ЦК проект. Совхоза къахьегамхой дегаш айдаьд иттлагIча пятилетке де лерхIараша. Уж декхараш толамца кхоачашдара деррига низаш тIадерзаде лерхI совхоза механизатораша, кхаш леладераша.

А. ШАМСУДИНОВ.

Хьатlакхоачаш, латт иийслагIча пятилетке халкъа боахам дегIабоалабеш баьча балха итогаш ергйола, иттлагIча пятилетке вай мохк дIахо дегIабоалабара де дезараш дувцаргдола парте XXV съезд хьаелла ха. Парте йIаьхкача хана оттаьча социально-экономически политикага хьежжа керда, кхы а доккхагIа дола декхараш кхоачашдара эша хьалаш хьахиннад коммунизм хьалъяра массе а тайпарча лостамашка вай Даьхе дIахьалхашкахьа яхача ийслагIча пятилетка шерашка. КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, ленински парте кулгалца советски халкъо наьха санна дегIабоалабаьб мехка экономически низ. ДIахо а лакхбаьб къахьегамхой вахара боарам.

Уж декхараш кхоачашдеча шоашкара доагIа дакъа лаьцад Нохч-ГIалгIай автономни республика къахьегамхоша а.

КОТАЛОНГАРА КОТАЛОНГА

Республика промышленноста предприятей коллективеша башха-дика котало яьккхай — ханал хьалха кхоачашъяьй ийслагIча пятилетке продукцена реализаци яреи лоархIамегIарча изделей дукхагIа дола тайпаш арахецареи план. 1975 шу чакхдоалаш республика промышленни предприятешкара мехкага кхы а кхоачаргья итташ миллионаш сомий маьха продукци.

Пятилетка ханал хьалха кхоачашъяьй 70 совгIа предприятеша. Пхе шера планаш ханал хьалха кхоачашъярах хьалхарчарца рапорт деннад СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината, «Нефтегазпромавтоматика» СПКБ опытни завода, «Электроприбор», «Пищемаш» заводий, производственно-швейни объединене, кхыча коллективаша.

Из котало яьккхай промышленноста болхлоша, инженераша, техникаша, гIулакхерча наха шоаш ца кхобеш къахьегарах, партийни организацеша бокха организаторски политически болх барах, къахьегама коллективашка шерра социалистически яхь йоаржаярах.

Промышленносте къахьегарий, партийни организацей низаш эттара хьалха тIадахийтадар технически прогресс дегIайоалаяра, къахьегама овсарле айяра, материально-технически база чIоагIъяра. Мехкдаьтта доаккхача керда техникеи дикагIйола технологии юкъейоалаярах пхе шера 11 миллион сом пайда баьннаб. Республике лоархIаме балхаш даьд предприяташ технически эргайоахаш кийчъяра, Iилманеи техникаеи карагIдаьннараш производствана юкъе доаладара.

Изобретенеши рационализаторски предложенеши юкъейоалаярах ийслагIча пятилетке республика промышленносте хинна пайда 71 миллион сом ба.

Республика итташ эзараш болхлой ба шоай пятилетка ханал хьалха кхоачашъяь. Сийле а хоастам а хилба царна!

ХIанз республика къахьегамхой керттера терко тIаерзаяь я «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача XXV съезда оттаьяча КПСС ЦК проекта. Из документ Iалаьмате бокха политически лоархIам болаш а советски наьха дегаш айдеш а да. Парте вIаши дага а даьнна советски общество дIахо дегIаяра наькъаш белгалде, иттлагIча пятилетке мехка халкъа боахам дегIабоалабара программа оттае тIахьех советски нах.

Даьхача толамий бе беза мах беш дукха ха йоацаш хиннача областной партийни актива собране, тахан кепа тохача областной партийни конференце белгал ма-даккхара вай бакъданза далац вайцига хIанз а боахам лерттIа ца лелабеши гIулакх бе-башха ца хеташ тесса леладеши моттигаш дукха йолга. Каст-каста балха тIа брак хулийт, производстве болх беш продукци йовш хиларца къовсам мела лелабу. Промышленносте цхьайолча предприятеша кховчашъяц планови заданеш. Тоъал яц производство дегIаяреи къахьегама овсарле лакхъяреи темпаш. ХIанз а деррагIа лелаяц планови финансови дисциплина, во лел дикагIа йола опыт дIайоаржаелга, къоастаданза дешаш дукха да юрта боахаме.

АргIанарча иттлагIча пятилетка низкъало йола заданеш кхоачашъе кийчлуш вай дицдалийта йиш яц уж кхоачамбоацараши гIалаташи. Деррига низаш тIадахийта деза уж кхы ца хилийтара.

ИттлагIа пятилетка эффективностеи дикалеи пятилетка хургья. Цо хIара къахьегамхочунгара дIадехаргда дIадодар кIезигагIа а хулийташ, хIама дукхагIа а дикагIа а хьаделга, техниках, балха ханах, бедалах дикагIа пайда эцилга. Къаьстта теркам тIабахийта безаргба арахеца продукци дикагIа хилийтара.

Уж декхараш кхоачашдара тIаберзабаь болх беш — вай болх бергба КПСС ЦК декабрьски (1975 ш.) Пленума решенеш чакхъяхара, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева оттадаь декхараш кхоачашдара тIехьа. ХIаьта кхоачашде деза декхараш доккхий да.

1976 шера республико реализаци еш йола ерригa промышленни продукци ухх шераца нийсйича 1,2 процент дукхагIа хила еза. Республике дIахо дегIайоалае еза машиностроени, приборостроени, металлообработка. Цу даькъа реализаци еш йола ерригa продукци 10 процент дукхагIа хилийта лерхI. Республика юрта боахаме кердача шера йоаккхаргйола ерригa продукци 1975 шераца нийсйича 10 процент дукхагIа хилийта еза.

Коммунистий сийлеи декхар да шоаш беча балхаца, оалача дешаца хьокхам а телаш иттлагIча пятилетка хьалхарча шера планаш толаме кхоачашъяра къахьегамхой тIехьабахар. Партийни организацеша производственни коллективашка кхетама болх беш хIара болхло ше производства да волга, коллектива балхах бола бехктохкам шийна тIабужилга ховш хьалкхевара къаьстта теркам тIабахийта беза. Уж дешаш хила деза парте XXV съезда оттаяь КПСС ЦК проект ювцача хача теркама юкъмоттиге латташ.

ИйслагIа пятилетка чакхйоалаш я. Республика халкъа боахам дегIабоалабеча карагIдаьннараша тешал ду къахьегама коллективаш бIарчча хьанийцача планехи тIаьх цача социалистически декхарехи лоархIаеш хилара. ХIара къахьегача сага сийлен декхар да Советски Союза Коммунистически парте XXV съезда даха мадоаггIара накъадахара шийгара доагIа дакъа юкъедахьар.

XV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

«1976—1980 ШЕРАШКА СССР ХАЛКЪА БОАХАМ ДЕГIАБОАЛАБАРА КЕРТТЕРА ЛОСТАМАШ» ЯХАЧА КПСС ЦК XXV СЪЕЗДА ОТТАЯЬЧА ПРОЕКТАХ

НГIАССР Министрий Совета председатела нов. Р. В. Вахаева доклада тIара

ЧIоагIа къоабалъеши шоай социалистически Даьхе бахьанце дог гIоздаьннеи тIанийцар советски наха «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха КПСС ЦК XXV съезда оттаяь проект.

Из кIоаргга Iилман, массе а оагIув чулоацаш лард йолаш оттадаь документ Iалаьмате боккха исторически лоархIам болаш да. Парте ленински генеральни никъ, вай ханарча цун экономически политико чакхдаха аьнна оттадаь хьалда дола гIулакхаш хьа а хьокхаш цо чулоац халкъа дулхах-цIех долча хьаштаща йоагIаш йола мохк дIахо дегIабара бакъйола шерра программа.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш, советски халкъо ленински парте кулгал а деш боккха гIа баьккхаб коммунизм хьалъеча наькъ тIа. Дикка айбеннаб мехка боахам, общественни производства эффективность лакхъеннай. Iалашдаьд халкъа материальни культурни боарам дIахо айбелга.

Кхы а чIоагIъеннай советски обществай идейно-политически цхьоагIо, дукха къамаш дахача вай Даьхеи халкъий барт. Доккхий толамаш даьхад арахьарча политике, машара Программа чакхйоахача. Советски Союза дунеи халкъашта юкъера позицеш чIоагIъеннай. Вежарашха долча социалистически мехкашцара барт чIоагIбеннаб.

Дерригача советски халкъапа цхьана КПСС XXIV съезда, цул тIехьагIа хиннача парте ЦК Пленумий решенеш кхоачашъеш Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта карагIдаьннад ийслагIча пятилетке республика боахам дIахо дегIабоалабе, общественни производства эффективность лакхъеи халкъа дахара хьал дикка айдеи.

Республика промышленносто итт ди хьалха кхоачашъяьй продукцена реализаци яра пхе шера план. Пятилетка чакхъялалехьа йоккхаргья 50 млн. сомал совгIа мах бола продукци.

Бакъда промышленноста балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш хиннад. Пхе шера 7 процента мара дукхагIа ехкаяц продукци.

Боахама керттера долча даькъо — мехкдаьтта доаккхача промышленносто цу хан-юкъа дикха кIезигагIа арахийцай продукци.

«Грознефть» объединене, цун предприятей кулгалхоша ший хаьнахьа даьдац геологотохкама балхаш доаггIача тайпара доаржаделга, техка кхоачамаш геттара чIоагIа кIезигдалийтад. Лаьттан кIалхара дукхагIа мехкдаьтта даккхара вторични методаш шерра юкъе йоалаяра де дезар даьдац.

ИйслагIча пятилетке промышленни продукци кIезига тIаккхийттай керда производственни мощносташ плано оттаьяча ханашка кара ца ерзаяри болх бе ца йолаялийтари бахьан долаш.

Пятилетка шерашка дукххача предприятеша телхаьяй паччахьалкхен дисциплина, кхоачашъяьяц планаш, продукци дукхагIа арахецара шоай торонехи резерваехи пайда кIезига ийбаьб.

Культурно - бытовойи боахамеи товараш арахецара пхе шера план 99,2 процента кхоачашъяьй, 1,8 млн. сома маьха продукци ара ца хецаш йисай.

КПСС ЦК мартовски (1965 ш.) Пленумеи парте XXIV съездеи решенеш кхоачашъеш республика колхозаштеи совхозаштеи юрта боахам дегIабоалабеча цхьадола дика гIулакхаш карагIдаьннад.

Цу хан-юкъа юкъера лаьрхIача хIара шера йоаккха продукци 23 миллион сома дукхагIа хиннай.

Юкъера лаьрхIача хIара шера доаккха ялат, баьцадаараш, сомаш, тхьамка, доахан, коа тIара оалхазараш, шура, фуаш, тха дукхагIа хиннад.

Пхе шера колхозашкеи совхозашкеи кIезиг-дукха алсамбаьннаб хьайбай боахам, дукхагIа хиннад доахан.

БархIлагIча пятилеткаша нийсдича юрта боахамга дIаухийта капитальни вложенеш 1,5-зза дукхагIа хиннай. Хьал а яь болх бе йолаялийтай дулхи шуреи йоаха 20-нел совгIа комплексаши площадкаши, шинъ коа тIарча оалхазарий фабрика, хиш дехка лаьттац 16,7 эзар гектар дукхагIа хиннад.

Юртбоахама специализации концентраци яра цхьадола балхаш даьд. ХIанз баьцадараш, сомаш, комсаш йоахилга, фуаш гулделга республике керттерча даькъе цхьан моттиге вIашагIтехад лаьрххIача объединенешкеи тресташкеи.

ХIаьта а белгалдаккха деза республика юрта боахам ийслагIча пятилетке дегIабоалабеча доккхий кхоачамбоацараш хиннад, аьнна.

Къаьстта во пайда эц оахача диълагIа дакъа долча хиш дехкача лаьттаех. Хиш дехкача лаьтташ тIара (дуга доацаш) юкъера лаьрхIача хIара шера доаккха ялат 23,3 центнер, е хиш ца дехкача лаьтташкара доаккхачул 5,8 центнер дукхагIа мара дац.

Паччахьалкхенга ялат дохкара пхе шера план кхоачашъяьяц Малгобекски, Сунженски, Назрановски, кхыча районашка. Юрта боахама министерствос (нов. Завгаев), кхыча юрта боахама ведомстваша йоагIаш йола терко яц хьажкIаш санна йола лоархIаме культура ялата лаьрхIа хьалкхеяра.

ТIехьарча шерашка «Чечингушвино» объединене геттара кIезигбеннаб комсий хьувкъам. Объединенена кулгалдеш бола ин. Хаматханови Ермолаеви из хьал мегийташ ба.

Республике кIезигагIа терко е баьннаб шекара свекла хьалкхеяра.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш да хьайбай боахам лелабеча.

Грозненски, Ачхой-Мартановски, Надтеречни районашка 1974 шераца нийсдича доахан кIезигденнад, долче шура а кIезигъеннай. Колхозашеи совхозашеи доахан довш хиларах ца доаккхаш дукха дулх дус.

Чуоттадаь во кхоабаш хиларах доаде дIалу доккхий доахан дозал кIезига долашя 320 килограммал тIехдоашаши да.

Юрта боахама министерство, «Скотооткорм» трест, кхыйола ведомстваш из мегийташ а хьайбай боахаме лерттIа гIулакх оттадара, чIоагIа доакъара база хьаяра, племеннойи зооветеринарни болх тоабара, хьайбай боахаме хула зенаш дIадахара де доагIар дац.

ИйслагIча пятилетке капитальни вложеней юкъера объем 29 процент дукхагIа хиннай бархIлагIча пятилетке хинначул.

Цу хан-юкъа хьал а яь болх бе йолаялийтай цхьайола производственни объекташ, 800 эзар квадратни метр наха чубаха цIенош, 40 эзар моттиг йола школаш, кхыйола гIишлош хьалъяьй.

ХIаьта а республике капитальни гIишлош хьалъяр халкъа боахама тIехьадуса дакъа да, цо дикка юхатетт хIама хьакхолла низаши халкъа дахара боарами айбелга. Паччахьалкхен капитальни вложенеш яра пхе шера план кхоачашъяьяц.

ГIишлошъю Нохч-ГIалгIай управлене (нов. Сперанский), «Чечингсельстрой» тресто (нов. Арсунукаев), «Севкавнефтестрой» Грозненски объединене (нов. Нужный), «Чечингколхозстрой» объединене (нов. Гайрбеков), «Грознефтехимремстрой» тресто (нов. Гей), кхыйолча гIишлошъеча организацеша во леладаьд шоай производственни база чIоагIъелга, хIаьта иштта цIенхаштта кхоачамбоацараш хилийтад гIишлошъеча площадкаш тIа къахьегам вIаштIехьбоаккхача.

«Чеченоингушстройматериалы» объединене (нов. Муртаев) карьерни боахама управлене (нов. Ведзижев) доагIаш дола гIулакхаш дац моттигера гIишлошъю материалаш дукхагIа яхара. Шоашта дукххазза еча критиках цу кулгалхоша де доагIар ду ха тIаккхаьчай.

Капитальни гIирсаш хьалдара доккха зе ду дукххача объекташка капитальни вложенеш дIайоаржаяро.

Парте XXIV съезда решенеша ма-яххара республике чаккхъяьхай социальни мероприятеш. Дикка дукхагIа хиннай бахача наха тIайоагIа реальни доходаш. Паччахьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборот 31 процент лакхъеннай.

ХIаьта а бахача наха торговия бытовои гIулакхаш деча белгтала кхоачамбоацараш да. Торговле, общественни кхачан, бытови гIулакхаш дара материально-технически база эсала дегIайоагIа. КIезига хьалъю тикаш, складаш, холодильникаш, баьцадарашии коартолаши чуехка моттигаш.

Цхьайолча нах бахача моттигашка хIанз а йолаш яц бытови гIулакхаш деш йола предприятеш, клубаш, кинотеатраш. Дика дегIаягIац школай, профтехучилищай, вузий, деша даха ха йоацача берий дарба дечеи учрежденей материальни база.

Городашкеи нах бахача юрташкеи воча хьал тIа да хица, электроэнергеца Iалашбара гIулакхаш, мела леладу канализационни сеть шеръелга.

Уж деррига кхоачамбоацараш хьахиннад дукххача министерстваша, ведомстваша, советски органаша предприятештеи организацештеи доагIаш дола доал ца дарах, боахама тесса доал дарах, хIаман кхом ца барца къовсам мела лелабарах, паччахьалкхен план кхоачашъярах бола кулгалхой бехктокхам хьабехилга мелдаь хиннадаь.

Советски экономика иттлагIча пятилетке дегIайоалаяра керттерча лостамий проект мехкеи вай республикаи вахара керттера доакъош чулоаца Iалаьмате доккхийча балхий шерра, Iилма лард тIа оттаяь программа я. Пхе шера 21 процента дукхагIа арахеца лерхI промышленни продукци.

ИттлагIча пятилетке чоалхане декхар оттаду Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахошта хьалхашка — 6,5 миллион тонн боарам тIа хIара шера доаккха мехкдаьтта кхоачале, дIахо а из дукхагIа даккхара лард йолла. СССР мехкдаьтта промышленноста Министерствапа тIагIерттагIа къестале деза «Грознефть» объединени 6,5—7,5 эзар метр кIоарга скважинашта бурув тохара езача буровой установкашца, кхыча оборудованеца, геттара кIоаргача скважинашта капитальни ремонт яра эшача мобильни установкашца Iалашъяра дешаш.

Мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьттахимически промышленносте продукцена реализаци яра объем 150—180 миллион сома алсамъяккха лерхI. Цу рубежашка мехкдаьтта чакхдоахараш кхача беза предприятешта реконструкци яреи технически эргайоахаш Iалашъяреи чотах.

ИттлагIча пятилетке доккхийн бехктокхамеи дешаш латт республика энергетикашта хьалхашка. Уж толаме кхоачашларах, дукхагIча даькъе тийша хургба халкъа боахама дерригача доакъошка хадданза беш бола болх.

ИттлагIа пятилетка машиностроени — технически прогресс хулийта отрасль дIахо дегIайоалаяра аргIан хан-юкъ хургья. Хьалхxе а баьча лоархIамагIа 1976—1980 шерашка цун продукцена реализаци яра объем 45 процента дукхагIа хургья. ДIахо дегIайоагIаргья «Красный молот», «Трансмаш», Грозненски ремонтно - механически, «Автоспецоборудоване», «Электроприбор», радиотехнически заводаш. Цу гIулакха хьожаду 50 миллион сом. Уж шеръярои царна реконструкци ярои лерхIар продукци дукхагIа арахецарал совгIа из дIахо дикагIа хулийтилга а да. Пятилетка чакхйоалаш машиностроене ерригача продукцех 30 процентал совгIа продукци дикала паччахьалкхен Знак йолаш хила еза.

Баха нах халкъа эшача товарашца дIахо а дикагIа Iалашбар духьа хьалъяь яккха еза Грозненски кога гIирса фабрика, гормолкомбината реконструкци е еза, маьхк ю керда завод, минеральни хин Серноводски завод, чхьагIара-коньячни комбинат хьалъе еза, Ассиновски консервни завода реконструкци е, керда пивзавод хьалъе доладала деза.

Республика хьун ресурсаех дикагIа пайда эцара чотах иттлагIча пятилетке дикка дукхагIа арахеца лерхI пиломатериалаш, мебельни заготовкаш, паркет.

Хьу чакхйоахача промышленносте мебель 1,5-ззанел дукхагIа арахецаргья, 70 эзар кубометрга кхоачаргья арахеца древесно-стружечни плиташ.

Доккхийи бехктокхамеи декхараш оттаду юрта боахама хьалхашка. Укхаза хьалха а санна керттера теркам тIабахийта беза ялат дукхагIа даккхара.

Iалама-хаоттама хьалаша, йолаш йолча къахьегама ресурсаша торо лу республика боахамашта комсаш, баьцадараш, сомаш хьалкхебергбола специализаци е, хIаьта пятилетка чакхйоалаш комсаш 120 эзар тоннага, баьцадараш 180 эзар тоннага, сомаш 75 эзар тоннага дIакхоачабе.

Баха нах хьалха кхачача коартолашца Iалашбар духьа уж хьалкхее еза Сунженски Назрановски районий специализировании боахамашка, пятилетка чакхйоалаш 10 эзар тоннага кхоачаш уж кийч а еш.

Республике хьайбай продукташ яхара вай тIаккхаьчача боарамо бахача наьха дегIауха хьашташ Iалашдац цу продукцеца. Из тайпа хьал лертIа а дац кхы ла йиш йолаш а дац. Декхар оттаду вай воаш хьайоахача хьайбай продукташца баха нах ма-могга дукхагIа Iалашбара де мел дезар де аьнна. Цу тIара доагIаш проекта тIа лерхI 1980 шерага кхоачаш дерригача боахамашка доаккха дулх 63 эзар тоннага, шура — 240 эзар тоннага кхачийта, фуаш — 155 миллион гулде.

Дулх дукхагIа даккха деза эггара хьалха доахан дебадара, Iул юхаметтаотталара гIулакх дикагIа леладара, хьайбаш дикагIа кхабарец, дорстадарец, дIачулуш дола доахан дезагIа хилийтарец чотах. Шура дукхагIа яккха лерхI детта доахан дукхагIа хилийтара чотах, шурий зоне Iулаца уж 60 процент а хулийташ.

Пятилетка чакхйоалаш хIара Iаттагара йоаккха шура 2500 килограммага кхачийта еза.

Оттадаь декхараш кхоачашдара доакъара база чIоагIъянза яргьяц. Фермашкеи, комплексашкеи, специализировании боахамашкеи бригадаш вIашагIйохка еза доакъараш хьалкхедараи промышленни дьисапе кийчдараи.

1980 шерага кхоачаш республика паччахьалкхен заводашка комбикорм 120 эзар тоннага, боахамий юкъарча заводашка 90 эзар тоннага кхачийта лерхI.

Республика хьайбай боахам дегIабоалабара керттера лостам хила беза цу даькъа еш йола специализации концентрацин ма-могга дегIайоалаелга а из промышленни ларда тIа оттаделга а. Керда комплексаш хьалъярца цхьана реконструкци е еза хIанз йолаш йолча хьайбаш леладеча фермашта.

Кердача пхе шера де дезаш дукха хIамаш да планировани тоаяра а колхозаши совхозаши дегIаахара перспективаши цар специализации теркал а еш царга планаш нийса дIакхачийтара а. ХIанз къаьстта боккха лоархIам бу хIара боахама декхар а даь кхоачашде тIадожадеш дола контрактаце договорегIа продукци кийчъяра (планагIа санна, иштта планал совгIа а).

ИттлагIча пятилетке доккхий балхаш де лаьрхIад лаьттаршта мелиораци яра. Алханчуртски канала малхбузехьарча ганна, Ассиновски, Аксайски, Сулу-Чубутлински хий дехкача системашта реконструкци яра, Наурски Ачхой-Мартановски районашка мелиоративни балхаш дIахо дегIадоаладара чотах хий дехкача кердача лаьттай 15 эзар гектар эксплуатаце дIаяла лаьрхIад. Балхаш дIахо дергда. Шолжа дукъагIа хий доаладара, цкъа дIайийча дукххача шерашка тIаювлача баьций хий дехка даьгIенаш хьаяра.

Кхоачашде дезаш доккхий декхараш да вай машино-тракторни парках пайда дикагIа эцара, къахьегам вIаштIехьбаккхара гIулакх эргадаьккха тоадара. Хозрасчет а йолаш йола механизировании отрядаш шерра юкъейоалаянза, колхозаши совхозаши • «Сельхозтехника» объединене комплексни технически гIулакх дергдолаш дIаоттаелга Iалашданза даргдац.

1976—1980 шера плана проектагIа лаьрхIад республике дIайохийтача паччахьалкхен капвложеней объем дIадахача пхе шераца нийсйича 30 процент дукхагIа хилийтеи 2 миллиард сомага дIакхоачаеи.

Капвложеней ерригача объемах 80 процент совгIа яраш производственни гIулакхашта лаьрхIа объекташ хьалъярга, шеръярга, реконструкци ярга дIайохийт, хIаьта 20 процент чуIе цIенош, коммунальни культурно-бытовойи гIирсаш хьаларга.

ГIишлой-монтажни балхий объемаш тIа-тIа лакхлуш хиларца дувзаденна вай чакхъяккха еза гIишлошъеча организацей производственни база дегIайоалаяра программа.

Капитальни гIирсаш хьаллара кердача декхарашка хьежжа дукхагIа хьадеха доагIа мини-

(Йистедоалар 4-ча оагIо тIа).

Парте планаш — халкъа планаш

ТОРОНАШ ОАРЦАГIЪЯЬХА...

Цу Iуйрийна бе доаллаш массехк керда газет а долаш хьачуваьлар операторске Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода 43—3 установка начальник Волняков Иван Николаевич.

— Кердадараш дий? — хьаьттар оператора, приборашка хьежаш вагIачара юха а вийрза.

Дийнахьарча сменага вахта дIа а енна балхах мукъа бола технологаш гулбелар Иван Николаевича гонахьа.

Газета тIа кепа техача «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттерча лостамий» КПСС XXV съезда оттаьча ЦК проектагIа лаьца лоаца дийцар пропагандиста.

— Вайна, мехкдаьтта чакхдоахараштa, хьалхашка оттадаь хоалам болла декхараш дий? — хьаьттар цхьанне.

ЦIеча къоаламца ше белгалдаьха дешаш Iодийшар Волнякова. «Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте дукхьашха мехкдаьтта чакхдаккхара боарам 25—30 процент дегIабоалабе. Iалашде мехкдаьтта чакхдаккхара технологи дIахо тоаелга, керда технологически процессаш, эффективни катализатораш, прогрессивни оборудовани производствана юкъейоалаелга... Мехкдаьтта чакхдоахача промышленносте къахьегама овсарле 39—41 процент лакхъе» — деш дIахо Волнякова.

Иштта дIахо де дезачун уйла еш хIара технолого ше-шийца доккхал дора ийслагIча пятилетка шерашка ерригача коллективо дика къахьийга хиларах. Ханал дукхха хьалха кхоачашъяьй ийслагIча пятилетка продукци маьхала яккхара план. Планал совгIа установка коллективо бIаьш тоннаш автомобильни бензин арахийцад. Продукцега дIадодар кIезигдарах 900 эзар сом пайда баьб, планагIа лакхъе езаш хинначул дукхагIа лакхъяьй къахьегама овсарле.

ДIабахача бетта установкана ремонт еш хилар РСУ-3 ремонтникаш. ПланагIа 30 дийнахьи буси е езаш хинна ремонт 24 дийнахьи буси яьйаьккхар цар.

Производства резерваех установка коллектив бизза пайда эца Iомаеннилга белгаллоаккхаш да ремонт ца еш оборудованена болх байта ха чIоагIа йIаьхъяь цар хилар. ПланагIа 160 дийнахьи буси ремонт ца еш болх бе безача оборудоване цхьаьца йолча хана 400 дийнахьи буси болх бу. Иштта бизза пайда эц технологаша катализаторех а. ГрозНИИ «Цеокар-I» яхача катализатора хьалхара парти арахийцача гIоне цунца болх бе йолаеннача хьалхарчарца яр 43—3 установка коллектив. Цхьабакъда, цу катализаторца болх бара гучаяха йийзар режима оптимальни точкаш. Цу тайпарча катализаторах дукхагIа пайда эца торо хулийтаргйола режим лехар боккхагIча оператораша М. П. Безбабнова, М. Ф. Комарова, оператораша Ю. М. Куницина, Н. В. Елагина, иштта кхычар а хьинаре тохкам беш къахьегарах. Из катализатор балха юкъейоалаяь дукха ха ялалехьа кхы а чIоагIагIа, дикагIа йола «Цеокар-2» яха катализатор балха юкъейоалайир установка коллективо. Цул тIехьагIа бедалах кхы а дукхагIа продукци арахеца йолаелар установка.

Сажеви производствана (цу тайпара продукт а арахец установке) эша бедал арахецара процесс дIахо тоае вIаштIехьдаьлар Волнякова кийчъяь рационализаторски предложени бахьан долаш — полимераш арахецара схема хувцар бахьан долаш.

Из деррига вIаштIехьдаьннад установка болхлой квалификаци ца хаддаш лакхлуш хиларах. Оператора гIонча хинна Степанов Александра чехка караерзайир оператора говзал, пхелагIа разряд елар оператора Кочнов Владимира. ВоккхагIвола оператор Куницин Юрий Михайлович кхыча установка начальникалла хьожаваьв, воккхагIвола оператор Елагин Николай хьалъеш латтача каталитически риформинга установка начальникалла хьожаваьв.

Укх чакхйоалаш латтача ийслагIча пятилетка шерашка мехкдаьттацара лоархIаме продукци хьакъоастар 40 процентага кхачийта дале, тIадоагIача шера из 41 процентага кхачийтара ерригa шоай торонаш оарцагIъяха дага ба установка болхлой.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

XV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

КПСС ОБКОМЕИ РЕВИЗИОННИ КОМИССЕИ ОТЧЕТНИ ДОКЛАДЕХ ЙОЛА ПРЕНЕШ

Пренеш хьайиллар КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара **В. Г. Табацковас**.

Вай мохк, — аьлар цо, — бокъонца исторически, дог гIоздоахача деношка бахаш ба — КПСС XXV съездага долхаш да вай. Цунна ювзенна я берригача коммунистий, берригача къахьегамхой уйлаши дагадоахараши. Партийни форума кийчо ярца бувзабенна ба пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра кхашкен фермашкен къахьегараш оарцагIбахара тIаберзабаь района партийни организацешна беш бола беррига болх. Укх шера октябре района къахьегамхоша рапоот делар юрта боахама продукташ паччахьалкхенга йоккхара пхе шера план кхоачашъярах. Пхе шера ялат 50 процент, дулх — 19, тха — 29, шура — 14 процент дукхагIа ехкай. Цу хан-юкъа боахамашкара къахьегама овсарле 50 процента лакхъеннай, хIаьта колхозхой къахьегамах лур — 14 процента.

Пятилетка планех дика лоархIаьй промышленни предприятейи гIишлошъеча организацейи коллективаш.

Кхетадеш да, белгалдоах оратора, селла доккхий толамаш даха итта ца хиннилга. Плянаш низкъала, йоккхий яр. Из кхета а деш парте райкомо халданза айдора экономикана деш дола партийни кулгал, тIагIертта эргайоахаш тоайора балха стили методаши, тIадиллача гIулакхах бола кадрай бехктоккхам айбора. Къаьстта терко йир юххьанцарча партийни организацей болх тоабара, цун чулоацам кIоаргагIеи эффективнегIеи хилара.

Юртбоахаме къахьегами доал делгеи тIехдаккхара керда, прогрессивни формаш лаха гIийртар КПСС райком. Мехка дикагIча боахамийи районийн опытах пайда а эпаш, оаха тхоаш долча балха юкъе йихьар доал дара цехови структура, хозрасчета чекови система, доакъар даккхареи кийчдареи прогрессивни методаш, площадкаш тIа жа леладелга.

Районе кердача тайпара вIаштIехьбаьккхаб механизаторий къахьегам. Дерригача боахамашка вIашагIъехкай хьалхарча шера а тIехьа дика хилар гойта йола механизированни отрядаш. Мехотряда хIара члена 15000 сомал совгIа продукци яьккхай, тракторни бригадашка 9 эзар сома мара яьккха йоацача.

ХIанзарча аьттув боацача хаоттама хьалашка мехотрядаш хилара бахьан долаш районе гектара тIара 19,6 центнер ялат даьккхад, хIаьта 1 августе тIаккхачалехьа аьха даьккхар гурахьа дийнача ялатех мукъадаьнна 14 эзар гектар лаьтта.

Партийни комитеташта, коммунисташта бIаргадайра къахьегам кердача тайпара вIашагIболлар пайдане долга, хIаьта хьалхарча, механизированни отрядашта керте а этар.

1976 шера отрядаш кхашка хиина ца Iеш производства дерригача доакъошка а хургья.

Халахете а, белгалду оратора, райкома эшае йийзар кердалар юкъедахьара духьала этта цхьайола халонаш, из дьаллаца деззача тайпара хьаллацанзар юрта боахама министерства, КПСС обкома юртбоахама отдело.

Нов. Табацковас аьлар, хьайбай боахамерча хьалий цIенхаштта уйла еш я района партийни организаци. Хьайоаккхача продукцега дIадолар дукхагIа хиннад, хьайбаш дукха дов, Iаьхара дус. ГIулакх тоаде гIерташ райкома Iомаьй Ростовски областа, Ставропольски края дикагIча жа леладеча боахамий опыт. Iилмахоша ду хьехамаш чоте а ийца специализацеи концентрацеи ларда тIа жа леладара дикагIа йола методаш юкъейоалае аьнна комплексни мероприятеш оттаьй. Бакъда республикански организацеш цу деша а района инициатива Iаяха могаеш яц.

— Вай конференци дIайода дерригача советски халкъо, хIара коммуниста бIаргчача пятилетке баьча балха итогаш еча хана, — аьлар гIишлошъеча Нохч - ГIалгIай управлене СМУ-2 бригадира, Социалистически Къахьегама Турпала **Ш. Хаджиева**.

Аз кулгалдеча бригада дика хьоккхамаш гойтад. Заданел совгIа оаха даьд 1 миллиони 200 эзари сома маьха балхаш, эксплуатаце дIаеннай 18 объект. Са сай пятилетка кхаь шерей ах шерей кхоачашъяьй. Бригада хIара члена ду балхаш управлене гIолла дечарел цIазза - шозза дукхагIа да. Халданза дегIаух балха алапи, хIаьта а къахьегама овсарлел хьалха а ца доалаш. Уж толамаш даьхар тха бригадо Злобина Николая прогрессивни, подрядни хьисапе болх барах.

Оаха кхы а доккхагIа толамаш доахаргдар нагахьа санна управлененен тха СМУ-нен юкъера гIулакхаш дерттIа лелае, диспетчерски служба болх тоаборе.

Управлене яьржай арматурни изделеш хьаю кустарни производствош. Сона хетачох уж цхьан заводе вIашагIтоха еза. Центральни колерни мастерской хьайнча а бакъахьа я.

Республике гIишлошъелта дIахо дегIадоаладара накъаш гу вайна. ЧIоагIа гIишлошъю база хьаьрца, балхаш индустриальни ларда тIа дарца, дукха къахьегам дIабодача процессашта механизаци ярца, снабжени тоаярца. Прогрессивни злобински подрядни метод сихагIа юкъейоалаяра къаьстта теркам тIаоза безам ба са. ХIанз укх сахьате геттар мела лел из юкъейоалаелга.

Управлене партийни комитето чIоагIагIа хьадсха деза гIишлошъеча кхоачамбоацараш хулийташ барашкара. ТIаккха вай гIулакхаш дикагIа лела мег.

Къамаьл даьчо шийн бригала цIерагIа конференце хиннарашта тешам белар ше кулгалдеча бригадо иттлагIча пятилетке кхы а дикагIа болх бергхилара.

«Грознефть» объединене генеральни директора **В. А. Сорокина** хоам бир - объединене коллективо укх шера 24 декабре ханал хьалха мехкдаьтта, газ яккхара, скважинашта бурув тохара пятилетка чакхйоалача шера план кхоачашъяь хиларах.

Из толам баьккхаб болхлоша, инженераша, Iилмахошеи гIулакхерча нахеи тIагIертта къахьегар бахьан долаш. ХIанз шоай керттера декхар лерхI цар мехкдаьтта даккхара боарама стабилизаци яр. Объединене перспективни план оттаьй мехкдаьтта доаллача моттигех ма-могга дукхагIа пайда эцара. Шелочни сточни хиш, дIайха хий, Iин гази йоккхача давленеца чуухийтаргья, аьлар оратора. Из дарца лаьттан кIалхара кхы тIа а 4 миллионал совгIа тони мехкдаьтта даккха йиш хургья.

Поккха терко ю оаха мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьаеллара, кIоарга доалла мехкдаьтта хьадаккхара кийчо яра а из хьалаккхара а.

Перспективни я лохамелови отложенеш. Царех а бизза пайда эцаргба.

Нохч - ГIалгIайчене дукха мехкдаьтта доалл 5—7,5 эзар метр кIоарга. ИттлагIча пятилетке мехкдаьтта доалла моттигаш лахара балхаш де оттаьь планаш кхоачашъяра а керда запасаш дукхагIа хилийтара, а буровой предприятеш овлан тIара хувцаш технически Iалашъе езаргья. Бурув тоха скважинаш геттар чIоагIа йолча обсадни буровойн турбашца Iалашъяр чIоагIа лоархIаме да. Цу хьакъехьа СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства гIо деза тхона, КПСС обкомо дакъа лаца дезаргда.

Мехкдаьтта промышленность дегIайоагIилга доккхача даькъе тийша да мехкдаьтта промыслашта эша оборудовани хиларах, мехкдаьттахошта культурно - бытови гIулакхаш дарах. Халахете а иттлагIча пятилетке тIехьадисад производственни производственни объекташка гIишлой - монтажни балхаш делга. Кара ца дерзадеш дисар 17 миллион сомал дукхагIа ахча, Щенхаштта тIехьадусаш да Гойт-Корт яхача мехкдаьтта доаллача газ чуяхийтара объекташ хьалъелга, из ала йиш йолаш да Октябрьски моттиге тIоанашта давлени яра объекташ хьалъелга а, Беной яхача газоконденсатни моттиг Iалашъелга а.

Мехкдаьттахой раьза бац генеральни подрядчикий — «Севкавнефтегазстрой» объединенеи гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управленеи балхашта. Цу гIишлошъеча организацей кулгалхой партийни бехктоккхаме ба республике мехкдаьтта доаха промышленность жала дегIайоагIаш хилара. Бакъда, хIанз укх сахьате мехкдаьтта промыслови гIишлош елга массаза тIехьадусаш хьадоагIа, хIаьта из Iаткъ мехкдаьтта кIезигдеш. Цун боарам айбе а стабилизаци е а вайна могаргда нагахьа санна гIишлошъечара цIенхаштта кхоачамбоацараш дIадоахе.

Коача доагор доаккхача стабилизаци е торонаши ресурсаши Нохч - ГIалгIайчене кIезига яц. Царех хьаькъалца пайда эцара еррига коллектива творчески низаш оарцагIдахаза даргдац, мехкдаьттахой производственни культурно - бытовни хьалаш тоадара дешаш терко тIаяхийта къестаде деза.

Нов. Сорокина делегаташта тешам белар иттлагIча пятилетка планаш толаме кхоачашъяра Нохч - ГIалгIайчен мехкдаьттахоша шоай низаши хьинари кходергдоацилгах. Цо предложени йовлайир КПСС обкома отчетни хана баь болх мегаргболаш лархIа.

Трибуна тIа ва КПСС Назрановски райкома хьалхара секретарь **С. М. Беков**. Цо дийцар партийни организаце кулгал а деш района къахьегамхоша дикка даьхача толамех, экономикеи культуреи хьалъярах, «КПСС XXV съезда даха ма-доагIара накъадахара йолча социалистически яхьах» КПСС ЦК баьча цоцама жоп луш района дукха къахьегама коллективаш съезда хьалхарча ударни вахте эттай. (ДукхагIча промышленни предприятеша ханал хьалха кхоачашъяьй 1975 шера йола производственни программа, хIаьта автотранспортни предприяте, райпромкомбината, лесхоза, мехкдаьтта база коллективаша укх шера сентябре — октябре кхоачашъяьй пятилетка заданеш. 1286 хьалха латта болхло иттлагIча пятилетка чотах къахьегаш ва. Яхье баьнначарна хьалха ба Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе къахьегараш.

Цхьадола толамаш даьхад нийслагIча пятилетке юрта боахаме къахьегараша а. Къахьегам дикагIа вIаштIехьбоах, юртбоахама культураш дукхагIа йоах, хьайбай продуктивность айеннай. ХIара шу ме доал дукхагIа беркат лу коартолий, генарий, шекара саекла кхаша. ДикагIа производственни хьоккхамаш да «Октябра 40 шу» яхача совхоза, совхоз-техникума коллективай.

ХIаьта а, мукIарал ду оратора, районе юрта боахамо хIанз а доккхий зенаш ду, культурай хьувкъам лоха ба. Совхозашка тоъаш яц агротехнически мероприятеш шийн хинахьа чакхъяхара хиланза яргIоаца юртбоахама машинаш. Оратора республика юрта боахама министерствана могаду тIехьаюсачара совхозаш сихагIа хьалъяхар дукха пар материальни база дегIайоалаяра дукхагIа терко е.

Ше къамаьл деш нов. Бекова дукха моттиг къоастайир къахьегамхой идейно - политически, интернациональни атеистически хьалкхебара дешаш доашхаш. Цо белгалдир КПСС обкома X пленума решенеш кхоачашъеш парте райкомо, юххьанцарча партийни организацеша цу дешашта терко дукхагIа еш хилар. ХIанз овлан тIара тоаьй партийни дешара, къахьегамхой экономически образоване система, вIашагIъехкай къахьегама коллективашкеи цах бахача моттигашкеи ленински къаман политика, коммунистически правственностей морален дешай хьакъехьа лекцеши доклаадаши еш йола лекторийни докладчикийни группаш. Коллективашка дукхагIа яржаш я хIара сагаца къаьст-къаьста болх бара формаш. Из болх бара юкъеоз тIемеи къахьегамеи ветеранаш, наставникаш. Практике доаладаьд къахьегама цIейш, доттагIлеи фестивалаш, цхьатара йолча предприятей коллективаш производстве хьалха латтараш вIашагIбетталулга. Райкомо къаьстта терко ю Къилбаседа ХIирийчен Пригородни районацара доттагIал чIоагIдара. Цунца айхха бувзамаш оттадаьд, социалистически яхь вIашагIъеллай.

КПСС райкомо низаш тIаухийт массово - политически болх дIахо эргабоахаш тоабара, дIаяхача замах юхедисача зенерча гIулакхашта духьала къовсам лоаттабара. Халахете а цу гIулакха хьакъехьа дукха халонаш уитт тхона хьалхашка. Района дукхача юрташка яц клубаши культура цIеноши. Тхоай низашца культура кхуврчаш хьалде магац тхона, хIаьта цудухьа республика Министрий Советатара дех оаха цу хьакъехьа хоалуш гIо делга.

ХIанз къахьегача коллективашка шерра ювцаш я «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха XXV съезда КПСС ЦК оттаьь проект. Парте райкомо, юххьанцарча партийни организацеша де мел дезар дерга беррига организаторски политически болх хила боагIача боарам тIа баккхара, хургйолча КПСС съезда решенеш толаме кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбоахаргба.

Оаха, бIухоша, аьлар конференце тIема гIулакхерча **Г. Т. Петренкос**, чIоагIа дегаш гIоадаьнна тIайицар Нохч-ГIалгIайчен промышленни предприятей, колхозийи совхозийи коллективаша даьхача къахьегама толамех дола хоамаш. БIухой политически уйла кхы а гIоттаьй Советски Союза Коммунистически парте аргIанара XXV съезд гулъярах КПСС ЦК апрельски (1975 ш.) Пленумо баьча цоцамо. Заводийн кхайн къахьегамхоша санна оаха а социалистически яхь йоаржаьй коммунистий еррига союзни форума даха ма-доагIара накъадахара тIехьа.

Айхха бувзамаш да тха республика городийи юртийи къахьегамхоща. Болхлойи колхозхойи каст-каста хул тхо долча хьоашалгIа баьхке, дуц шоай гIулакхех. Предприятешка, колхозашка каст-каста хул Грознески гарнизона тIемахой. Къаьстта дукха сакъердаме вIашагIдеттаделар советски халкъ фашистски Германел котдаьнна 30 шу дизара кийчоеча хана.

БIухоша чIоагIа теркам тIабахийта укх деношка Iомаю «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха XXV съезда КПСС ЦК оттаьь проект. Парте планаш тIа хьахьекхад халкъа хьал-торо айяра, вай Даьхен экономически обороннии низ чIоагIбара еш йола кIоарга йоакхо. Шеко яц иттлагIча пятилетке де лерхIар толаме чакхдаккхаро хIара дезала кхы а дукхагIа беркат даьхьаргхилара; мехка экономика, Iилмеи культуреи кхы а лакхлургья. Гарнизона бIухоша тIадиллад сона советски халкъа машаре къахьегам кIаьд ца луш фен шоаш лорабергхилара тешам ле аьнна.

Конференце дакъа лоацарашка дIайха комсомольски моаршал хьыттар ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара **Т. У. Махмудхаджиевас**. Цо хоам бир укх деношка парте XXV съезда баха ма-боагIара накъабахара яьржача социалистически яхье дакъа лоацаш республика 130 эзарнел совгIа зIамига саги йоIи хиларах. Ударни вахта дIахьош я 533 комсомольско - кагирхой коллектив, Съезда хьалхарча кагирхой яхьа белгало я хIара комсомолец юкъарча гIулакха юкъе дакъа дахьа лерхIаш хилар.

ХIанз хIара шоллагIча юххьанцарча комсомольски организацена керте латт къона коммунист. Цо цIенхаштта чIоагIъю комсомольски кадраш.

Хаьлда программа хилара тарра тIайицар Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаша КПСС Центральни Комитето комсомола XVII съездага дайта моаршал, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева даь къаьгта дола къамаьл. Леонид Ильича хIара дешаца я тIаккхувча тIехьенах еш йола чIоагIа йоакхо.

Республика кагий нахи мехкарийи еррига торонаш йолаш ба шоай кхоллама низаши инициативеи гойтара. Коммунистий традицешка да къонарех тешаллга, царех доахкача хьинарерча, юкъара гIулакх хьалдаккхара цIенча дег тIара болх барах чIоагIале лувцилга, доккхагIча ноахалий знанешеи опытацеи кагирхой кийчбара гIулакхаш. Из деррига а кхоачашдеш да вахаре. Кагирхошта доал деш бола дукхагIа бараш кулгалдеча партийни организашка хержа ба.

Республика комсомольски организаце балха тIа дукха я хIанз а къоастаянза йола проблемаш. Оаха къаьстта терко еш да болхлой класса хила ма-йоагIара тIехье кийчъяр. ХIанз а болаш бац школьникашта профессиональни ориентаци яра планово беш бола болх. КIезига гIалаташ дац бераш къахьега Iомадара юкъе. Школьни мастерскешка къаеннача оборудованех пайда эцаш моттигаш нийслу. Хьаю цхьаннена а езаш йоаца хIамаш. ДешабагIарашта бIарга а гуш дIаккхувс уж.

Дукхача колхозашеи совхозашеи дешархой производственни бригадашка берашка гIонна дола балхаш дайт, парна тIачIоагIъяц лаьттан участкаш, техника, опытически болх бара хьалаш оттадац. Кагирхошта профессиональни ориентаци яра дош чIоагIа лоархIам болаш да.

Из къоастадаро дукхагIча даькъе влияни ергья республика мехкдаьтта, мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста, халкъа боахама кхыча доакъошта кадраш кийчъяра. ХIанз а промышленни предприятешка кIезига ба вайнахьа кагирхой. Оаха лерхIачох цига хьагу школьникашта профессиональни ориентаци ечара кхоачамбоацараш. Тхона хетачох, аьлар дIахо нов. Махмудхаджиевас, цу деша терко е еза комсомольски организацеша яь ца Iеш партийни организацеша а.

ДIахо къамаьл дир цо комсомольски документаш хувцара хьакъехьара гIулакх дика вIаштIехьа ца даккхарах, ВЛКСМ члений учет леллеча кхоачамбоацараш хиларах цхьайола комсомольски организацеш оттаьча хана хувцилга чакхдаккха могаш яц. Къаьстта во лел гIулакхаш Малгобекски, Сунженски, Наурски районашка, Комсомольцашта моттигерча партийни организацей гIо эш.

Нов. Махмудхаджиевас тешам белар комсомольцаш, республика беррига кагирхой КПСС XXV съезда баха ма-боагIара накъагIоргхиларах, тIагIертта коммунизм Iомаергхиларах, сийлахь-воккхача Ленина гIулакх, хьамсарча Коммунистически парте гIулакх бахьанце лоаттабеча къовсама шоай еррига знанеши низаши дIалургхиларах.

Цул тIехьагIа къамаьл дир КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. Д. Кагерманова**. Советски наьха йоккхий патриотически уйлаш айю, аьлар цо, КПСС ЦК декабрьски Пленума, СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеша, парте XXV съезда КПСС ЦК оттаьча проекто. Цу документашка гойт партен хьалкъой КПСС XXIV съездо оттаь социально-экономически программа кхоачашъяра баьча беркатеча балхах хьахинар, хьалха яьхай мохк дIахо дегIабоалабара къаьгга перспективаш.

ЧIоагIа дегаш айденна болх бир района къахьегамхоша нийслагIча пятилетка халкъбоахама планаши КПСС XXV съезда сийна тIайица социалистически декхараши кхоачашдеш, партийни организацеша, коммунисташа беррига къахьегараш тIаберзабора юртбоахама эффективность ма-могга лакхъяра, йолаш йолча торонех пайда эцара. Цо гIо дир районе паччахьалкхенга продукце керттера тайпаш — дулх, шура генараш, сомаш бохкара пхе шера планаш кхоачаш а тIехкхоачаш я яра.

Пятилетка чакхйоалача шера лоархIаме котало яьккхай района къахьегамхоша. Кхоачашъяьй юртбоахама продукце керттера тайпаш паччахьалкхенга дохкара планаши социалистически декхараши. ЛоархIаме хIама карагIдаьнад Мичурина цIерагIча совхоза коллектива — КПСС XXV съезда даха ма-доаггIара накъадахара социалистически яхь дIайолаяьчоа — цо 19 октябрь тIаккхоачеш кхоачашйир юртбоахама продукце деррига тайпаш дахара пхе шера планаш. Дикача хьоккхамашка кхаьчай иштта «Красноармейский», «Гойтинский», «Горец» совхозаш. Масала, «Горец» совхозо 410 гектар майдан хIара гектара тIара 355 центнер шекара свекла яьккхар. ХIара гектара тIара 34—35 центнер хьажкIаш яьхай Мичурина цIерагIча, «Гойтинский» совхозаша. 800 гектар майда бIарчча хьайийцача районо 15 центнер генараш даьхар хIара гектара тIара.

Уж деррига толамаш хьахиннад совхозийн боахама гIулакхашта партийни кулгалделга айдарах, тIадиллача гIулакхах кадрай бола бехктокхам айбарах.

Цунца цхьана КПСС райкома дика гу пайда эцанза йола дукха торонаш. Иштта, шийн ханнахьа де дезар ца дарах района боахамаша пятилетке дIа ца луш йитай бIаьш тоннаш ялат, баьцадаараш, шекара свекла. ХIанз райкомо производственни коллективай теркам тIаберзабу ялата хьувкъам айбара, техникех нийса, дукхагIа пайда эцара, общественни хьайбай продуктивность лаккхъяра. Уж де лерхIараш кхоачашдара хьакъехьа хаьдда къамаьл хилар дукха ха йоацаш хиппача отчетно - хоржама районни партийни конференце.

Нов. Кагерманова «Сельхозтехника» республикански объединени бехке йир совхозашта шийн ханнахьа запасни оатхалаши минеральни удобренеши ца лоаттаярах. «Плодопром» треста совхозашта бешамаш дIайогIа оахаш дола лаьтташ къестадара духьала ва из.

Къамаьл даь воалаш оратора аьлар, Урус-Мартановски района къахьегамхоша дика кхетаду КПСС ЦК декабрьски Пленумо советски халкъа хьалхашка малагIа бехтокхаме декхараш оттадаьд. Царна дика хов иттлагIа пятилетка — эффективностен дикален пятилетка йолга, низаши хьинари кхы а чIоагIагIа тIадохийтилга цо дIадехаргдолга, де мел дезар дерга иттлагIча пятилетка планаш толаме кхоачашъяра.

Нов. Кагерманова хьаллаьцар парте областной комитето отчетни хана баь болх мегаргболаш лархIа аьнна делегаташа йоалаяь предложени.

Къамаьл ду Сунженски района «Ассинский» совхоза бригадира **Х. Ш. Адуева**. Тха совхоза коллективо, аьлар цо, Iалама хьалаш во хилча а хьалкхееча культурай хьувкъам лакха лоаттабу. Оаха диъ шера кхоачашъяьй паччахьалкхенга сомаш бохкара пхе шера план. Планал совгIа бехкаб пхи эзар тони соми 2400 тони баьцадаараши.

Уж толамаш атта доахалуш-м дац. Оаха къахьег хьувкъама кхел Iаламах тийша йоацаш пахах, вай керттерча рузкъага уж хьажарах а тийша хилар бакъде гIерташ.

Аз кулгалду бригада сомаши баьцадараши хьалкхедеш я. НийслагIча пятилетка план тха коллективо кхоачашъяьй 3,5 шера. ХIара гектара тIара 350—400 центнер сом боаккх оаха. Дика хьувкъамаш доах оаха баьцадаарий кхашкара а. Масала, помидораш хIара шера гектара тIара 500—700 центнер йоах оаха. Пятилетке бIарчча лаьрхIача шиъ миллиони 773 эзари сома маьха продукци ехкай. План-м цхьа миллиони 649 эзари сом яр. Из боккха къахьегама толам ба, тхо цох курал еш а да.

Бакъда карагIдаьнначун тIа хада йиш йолаш дац гIулакх. ИттлагIча пятилетке тхоай толамаш алсамдаха хьожаргда тхо. Из дара тIадерзаду тхо КПСС ЦК декабрьски Пленума, СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеша. Парте XXV съезда КПСС ЦК оттаьь проект оаха тIайийцай ялата хьувкъам дIахо я лакхбара, еррига юртбоахама культурай хьувкъам айбара тхоай деррига, низаш тIадерзаде аьнна тхоашка баь тIахьехам санна. Деррига низаш тIадохийтаргда оаха керда пятилетка диъ шера кхоачашъяра.

Тха совхоза карагIдаьннар белгалдоаккхаш сона хала а хет новкъа а да тхоашта карагIдаьннар лоалаха уккача боахамашка ца кхаьча хилар. Лаьтташ, хаоттама хьалаш цаIаш да, хIаьта балхах хьахулар тайп-тайпара да. Нагахьа санна тха совхозе пхе шера хIара гектара тIара боаккха баьцадаарий хьувкъам 219 центнер, сомаш 192 центнер хиннабале, тха лаьтташца доазув долча XX партсъезда цIерагIча колхозе баьцадаараш 104 центнер, сомаш 80 центнер гулбаьб хIара гектара тIара. Тха лоаллахо йолча Ленина цIерагIча колхозе уж хьокхамаш кхы а вогIа да.

Цу бакъдараша уйла яйт специализированни боахамаш хьаде дезаш хилара. Тайп-тайпара культураш хьалкхеелга цу гIулакха лаьрхIача боахамашка, объединенешка леладаро торо хулийтаргья техникахи производства кхыча торонехи дикагIа пайда эца. Сона ховш да парте Сунженски райкомо республикански организацешкара районе баьцадаараши сомаши хьалкхебара лаьрхIа ши совхоз вIашагIйолла аьнна дехар даьлга. Бакъда дош къоастадеш дац. Хетаргахьа уж вIашагIйохка еза. ЛаьрххIа дола боахамаш дахкаро торо хулийтаргья баьцадаараши сомаши дукхагIа баха. Из дара вай тIадерзадеш ма-йий КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш а.

Совхоза коллектив чIоагIа дог айденна кийчлуш я КПСС XXV съездага. Оаха деррига низаш тIадохийтаргда тIайица деррига социалистически декхараш толаме кхоачашдара, иттлагIча пятилетка хьалхара шу белгалдоаккхаргда къахьегаме керда толамаш дахарца.

— Конференце делегаташка гIаддаха дIахайта ловш да тхо, — аьлар трибуна тIара КПСС Заводской райкома хьалхарча секретара **А. И. Бабикова**, — района промышленносто ханал хьалха, 18 декабре продукцена реализаци яра пхе шера план кхоачашъяь хилар а юхейнсача хана планал совгIа 25 миллион сома продукци арахецаргхилар а. Дукха предприятеш пятилетка чакхйоалача ханага кхаьчай ханал дукха хьалха. Дукха къахьегама толамаш даьхад мехкдаьтта чакхдоахараша, химикаша, энергетикаша, транспортникаша, гIишлошъеча, кхыча доакъой викалаша.

Цу толамаша тхо гIаддуг. ХIаьта а цар къайладахьа йиш яц хIанз а долаш дола кхоачамбоацараш. Иштта - отчетни хана Iалашдаьдац района керттерча отрасле — мехкдаьтта чакхдоахача продукци дукха арахецара хила еза темпаш Iалашъелга. Объективни бахьанаш — Грозненски мехкдаьтта доаккхилга геттар кIезигдаларцеи мехка Малхбоален районашкара сернисти мехкдаьтта заводашка чакхдоахаш хиларцеи ала дезаш да тхо «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка еча генеральни реконструкцена боагIаш бола партийни тIахьожам оаха лоаттабаь ца хилар. Карбамидни депарафинаце установка тIа проекти мошносташ караерзаелга дIаьхденна хилар бахьан долаш дIа ца луш йисай боккхача маьха дукха продукци. Предприятешка хIанз а дIадаьккхадац технологически дисциплина телхаелга. Цо вуг арахецача продукце дикал лохъярга.

ИттлагIча пятилетке мехкдаьтта чакхдоахача отраслена хьалхашка кхы а бехктокхамегIа декхараш оттадаьд. Мехкдаьтта чакхдоахача мощностий низ алсамбоаккхаргбола гIулакх Iалашдара заводашта овлан тIара реконструкци е езаш я. Уж декхараш, белгала аьлча, хьадоагIаш да «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яхача XXV съезда КПСС ЦК оттаьча проекта тIара. Цунца дийза парте областной комитетагара оратора дех гIулакх доагIаш йолча министерствашца цхьана гарггарча хана мехкдаьтта чакхдоахача предприятешка капитальни гIирсаш хьалдара дош къоастаделга а къоастаянза яргIоаца проблемаш къоастаяра хьадда мероприятеш белгалъелга а.

Экономически декхараш дикагIа кхоачашдар духьа райком гIерт балха стиль эргайоахаш тоае, къаьстта аьлча, боахама доал дара методаш. Боккха пайда баьлар, йоах къамаьл дечо, КПСС обкомо яьча партийни балха стиль эргайоахаш тоаяра Iилма-практически конференцех. ДIахо йодача хана а е еза партийни балха опыт дIа-юха ялара семинараши совещанеши.

Района къахьегама коллективашка хIанз ювцаш я «1976—1980 шерашка СССР халкъа боахам дегIабоалабара керттера лостамаш» яха XXV съезда КПСС ЦК оттаьь проект. Маьхе гIулакх цIадоладаьд Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Цо тIайийпад производства объем дукхагIа хилийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, хIамаи кхом чIоагIагIа бара хьадда цаькъаш белгалдеш дола социалистически декхараш.

Производства эффективность айяра, советски халкъа хьалторо тоаяра тIаерзаяьча Iалаьмате йоккхача планаща деташ ураоттадаьча дукхача коллективашеи къаьст-къаьстача болхлошеи тIайиду доккхий декхараш. Хьалха латтарий инициатива хьаллацар, цар опыт массанена дIайовзийтар, цу ларда тIа иттлагIча пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяр — цунца гу шийн керттера декхар парте Заводской районни комитета.

Дош лу бурув тохара балхий МагIалбика управлене буровой мастера **Ш. Х. Эсмурзиевна**.

Вай конференце болх бу ши пятилетка вIашагIкхетача, КПСС XXV съездага вай кийчлуча хана. МагIалбика коммунисташа, берригача къахьегамхоша къоабалъю КПСС Центральни Комитетеи Советски правительстваи чуреи арахьареи политика.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеш, шерра социалистически яхь а йоаржаь МагIалбика мехкдаьттахоша 1975 шера 16 октябре кхоачашйир пхе шера план. Заданел совгIа 12 эзар тоннал дукхагIа мехкдаьтта даьккхад.

Из ишта дале а хала проблемаш дукха я тха. Деррига низаш тIадахийта деза мехкдаьтта запасаш дукхагIа хилийтара, из даккхара стабилизаци яра. Цудухьа скважинашта бурув тохара технологи тоаяра, керда техника юкъейоалаяра, технологически дисциплина чIоагIъяра йоакхо елга хьалхарча плане эттад тха. Оаха де мел дезар ду дикагIча технологех, тхоашка мел йолча технически средствех дикагIа пайда эцара. Оаха дIадоладаьд керда химически реагенташ лелаелга, реактивни турбобураш, дегазатораш, низ бола грязеви насосаш юкъе йоалаяьй.

Кердача техниках пайда эцаро, доал дареи производство вIашагIйоллареи структура эргайоахаш тоаяро торо хилийтар бурув тохара балхий эффективность лакхъе. МагIалбик-Вознесенски майдан тIа мастера коммуниста Г. Г. Попхадзе буровой бригадо хьайиллай мехкдаьтта доалла керда моттиг. Цу майдан тIа ин. Сальниковеи Атарщиковеи буровой бригадаша верхнеюрски отложенешка лехад мехкдаьттеи гази. Къилбаседа МагIалбик яхача майдан тIа мелови мехкдаьтта доалла моттиг хьайиллай.

Бурув деттача бригадай коллективашта юкъе шерра яхь яьржай бурув дукхагIа тохара. Производства торонех ийца ца Iеш хIаране торонех а пайда эц. Коммунист И. А. Галаев керте латтача бригадана цо торо елар пхе шера 13900 метр бурув тоха.

Тхоай балхах хьахиначун объективни мах беш тхона гу дукха кхоачамбоацараш а. Авареш дукха хул, балха ха дукха йов. ИттлагIа пятилетка дIайолалуш оаха уйла ю буровой балхий эффективность лакхъяра. Декхар оттадаьд скважинаш хьалъяра ханаш 20—25 процента лоацъе. Из дара балхаш дикагIа вIаштIехьдоахаргда, керда техника, скважинаш караерзаяра прогрессивни методаш майрагIа юкъехкувларгъя.

МагIалбика буровикашта лакхе латтача организацей гIо эш. ДIахо йодача хана оаха бурув тохаргда 6—7 эзар метр кIоарга. Бакъда разведка е дIадоладе йиш яц, 300—400 тони хьалъийю буровой оборудовани ца хилар бахьан долаш. Йоацаш я геттар чIоагIа обсадни турбаш а.

Дукха да тха транспортни организацешкара хьадехаш а. Вахтови болхлой дIа-юха кхувлилга во вIаштIехьдаьккхад. Буровойш йолча шийн ханнахьа хьатIаяхьац тайп-тайпара механизмаш.

Дукха проблемаш я МагIалбика городской боахаме. Наха чубаха цIенош, культурно-бытови гIирсаш хьалделга во лел. Цкъа оттадаь Iийнадац городе гIишлошъю организаци вIашагIйоллара дош. Из дош айдьдар парте обкоме а республика Министрий Совете а. Къамаьл деш тхо хьаллоац, бакъда гIулакх дац.

Шийн къамаьл чакхдоалаш нов. Эсмурзиева аьлар, МагIалбика къахьегамхоша деррига низаш тIадохийтаргда этта халонаш эшаяра, аргIанарча иттлагIча пятилетка оттаду декхараш кхоачашдара.

Дош эц НГIАССР Министрий Советерча паччахьалкхен кхерамзлен комитета председатела **В. И. Белозерова**. Цо дувц дукха къамаш дахача вай Даьхен халкъий сийлахьдоккхача доттагIленах. Цунна бола хьоккхам ба, йоах цо, вай автономни республика къахьегамхой хIара денна дола вахар.

Советски социалистически паччахьалкхен моастагIий ма-могга гIерт ленински къаман политикана фальсификаци а еш, тайп-тайпара доацараш а дувцаш вай халкъий дохаргдоацача доттагIленах Iург даккха.

Идеологически диверсий цхьаникъ ба «Свобода», «Голос Израиля» яхача а кхыча а доазол дехьарча радиостанцей передачаш. Цига болх беш ба Сийлахь-боккха Дай - мехка тIом хиннача шерашка Даьхе ехкараш. МоастагIчун пропаганда хаьдда гучаяха еза, цу гIулакха кепайоазонах, радиох, бахача наха хьалхашка къамаьлаш дарах пайда а эцаш.

Къамаьл дечо сатем байна дувц республике дын дай позицеш чIоагIа хилар, бакъда дыццара къовсам лоаттабе безача тайпара лоаттабац.

Даьлах тешарий духовни вахара доал дераш дукхагIча даькъе кIезига дийша, дукха хIама ца ховш йола «авторитеташ», тайп-тайпара шарлатанаш ба. Хеталу общественно-политически естественни Iилмаш карадерзадаьча лектораши докладчикашеи наьха хьаькъали дегаши бахьан толам а боаккхаш къовсам лоаттабе безар, аьнна. Бакъда из къовсам лоаттабеш бац. ХIаьта цу гIулакха дукхагIча даькъе бехке яраш партийни комитеташ я.

СУРТА ТIА: областной партконференце делегаташ (аьрдехьара аьттехьа): РСФСР заслуженни художник, Нохч-ГIалгIай АССР искусства заслуженни деятель И. Бекичев, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза председатель Ш. Абдусаламов, Грозненски автотранспортни предприяте директор И. Сапронов, Аргунски гIишлон материалий комбината слесарь К. Абдурахманов.

Н. КОБИАШВИЛЕ сур.

XV областной партийни конференци

КПСС ОБКОМЕИ РЕВИЗИОННИ КОМИССЕИ ОТЧЕТНИ ДОКЛАДЕХ ЙОЛА ПРЕНЕШ

Сакхетам чӀоагӀа боацача цхьаболча наха дыша керте латтараша, еш йолча вайна хайрача пропагандой гӀулакхашеи Ӏоаткъам барца советски бакъдараш харцахьа кхетаду. ХӀаьта цхьабараша интеллигенце викалашца хулиганство лелаю, цу цхьан ханна националистически уйлаш дег чу болаш.

Атеистически пропаганда чӀоагӀ а еш, даьлах тешараш духовни боадонеи энжии лелабарах гӀойле йоалаш барий йирча юхь хьагуча а йоаккхаш, — йоах къамаьл дечо, — вай цу тайппара хьинаре новкъостал дергда хьалъеш латтача коммунистически общества керда саг хьалкхевара.

КПСС обкома отчетни доклада тӀа хьахьеккхад парте XXIV съезда исторически решенеш кхоачашъеш республика къахьегамхошта карагӀдийннараш, аьлар КПСС Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара **А. Т. Харикова.** Района коммунисташа дукха болх бу экономикеи культуреи дегӀаккхувлара, пачхаьлакхен планаш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагӀа боахаш. Белггалара толамаш даьхад юрта боахаме. Отчет луча юкъагӀа 9 процент лакхъеннай ялат даккхара объем. ДукхатӀа гулъю шекара свеклаш, сом, баьцадараш.

Яхь лелаерашта хьалха латт «Орджоникидзевский», «Новосельский» совхозий коллективаш. Цар ханал хьалха кхоачашъяьй карарча пятилетка планаш.

Цхьабакъда карагӀдувларашта тӀеххьа тхоай кхоачамбоацараш а бӀаргагу тхона, аьлар къамаьл дечо. Масала, «Самашкинский», «Лермонтовский», «Овощевод» яхача совхозаша керттерча хьокхамашта кхоачашъяьяц пхе шера заданеш. Цу боахамашка лоха ба юртбоахама культурай хьувкъам, теркал ца деш дукха хӀамаш дитад хьайбай боахаме.

Хьайбаш леладу комплексаш хьалъяра проблемаш ювц оратора. «Лермонтовский» совхозе цу тайппара комплекс хьалъеш я «Чечингсельстрой» треста ПМК. 400 бежана лаьрхӀа корпус шелал хьатӀаччлехьа эксплуатаце дӀалургья аьнна хеташ бар совхоза кулгалхой. Цхьабакъда гӀишлошъераш цу гӀулакхах лоархӀабаьбац. Из бахьан долаш цхьа дакъа доахан ара юккъе дисад.

1976 шера районе дукхагӀа даха лерхӀ баьцадааращи соми. Цуниа дувзаденна хьаьтт хий дехкача лаьттаех пайда дикагӀа эцара а, хӀаьта ишта хий дехка керда системаш хьалъяра а, йолаш яраш шеръяра а дешаш. ХӀаьта а хӀанз укх сахьата цхьаккха тайпа ер ма-бий аьнна корта а болаш баь болх бац. ХӀанз районе дӀалаьрхӀа хий дехкача лаьттай пхи эзар совгӀа гектар я. Цхьабакъда царна гӀулакх во дар бахьан долаш хӀанз лерттӀа хий дехка йиш йола лаьтташ 30 процент мара дац. Бакълар аьлча, уж-м кхоачам болаш мичад баьцадааараш дикка дукхагӀа дахара. Къамаьл дечо республика юрта боахама министерствагареи «Консервплодоовощ» объединене кулгалхошкареи дех районе хий дехка лаьтташ дукхагӀа хилийтарах дола дош сихагӀа къоастадар.

Цул тӀехьагӀа, йоах цо, партийни, профсоюзни организацешеи боахама кулгалхошеи дукхагӀа йоакхо е еза совхозий болхлоша къахьегареи салаӀареи хьалий. ХӀаьта а, укх тӀеххьарча хана юрташка кӀезига хьалду чуӀа цӀенош, клубаш, библиотекаш, бытовой учрежденеш. Масала, 12 эзар саг вахача СаьмуӀашка культура цӀа дац, из хьаллара хьакъехьа къамаьл ду хӀанз 15 шу совгӀа ха яле я.

НийслагӀча пятилетке дикача оагӀорахьа овлангара дени хувцамаш хиннад района совхозийи промышленни предприятейи балха тӀа. Хьалкхийннай моттигерча къамех йола кадраш. Лакхъеннай цар говзал. ХӀанзарча техникана карагӀдувлача Ӏилман хӀамаех ког гӀортолга ю юртбоахама производства. Цу дерригача хӀамаша дика ларл йолл хьатӀайоагӀача пятилетке дикагӀа болх бара. Парте XXV съезда баха боагӀача тайпара накъабаха кийчлуш ба юрташкара къахьегамхой. Къахьегамеи политически хьинар чӀоагӀа айденнад боахамашка. 1976 шерарча хьувкъама чӀоагӀа ларл йоллара балхий йоккха комплекс кхоачашъеш я. ЧӀоагӀа уйла тӀайохийт Ӏан халонаш эшаяра. Гурахьа дийнача ялаташта Ӏупал дара балхаш вӀаштӀехьдаьхад. БӀаьстан юхье дӀаюврглолча хӀамай фу кийчдеш да, техникана ремонт яь йоалаш латт.

Укх пхе шера болх дика баьб Ачхой – Мартановски района къахьегамхоша. Даьха толамаш бахьан долаш района, цхьадолч. боахамашта КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи, ВЦСПС-а а ВЛКСМ ЦК а, союзни республикански министерствай памятнии карара кара телеи. ЦӀе байракхаш еннай. Кердача пятилетке дика болх бе йиш йолаш да тхо массе оагӀорахьара. Района къахьегамхоша доагӀӀаш дола дакъа лоацаргда КПСС XXV съезда решенеш, иттлагӀча пятилетка заданеш кхоачашъеча.

Конференце делегаташа чӀоагӀтӀа уйла тӀаяхийта ладийгӀар «Октябрьнефть» яхача гази мехкдаьттеи доахача управлене оператора **Б. И. Бреславске** даьча къамаьлага.

— Дезача деношка, мехка къахьегамхоша нийслагӀча пятилетка план йизза кхоачашъеча, КПСС XXV съезда даха ма - доагӀтӀафа накъадахар духьа лелаеча социалистически яхье керда толамаш доахача хана, болх беш я вай областной партийни конференци.

Советски наха шоай хьинар ца кходеш къахьегарах доккхий хӀамаш карагӀдийннад коммунизм хьалъеча ерригача участкашка. КарагӀдийнна уж хӀамаш газеташ тӀара, ЦК декабрьски Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета сессеи материалашкара хьона хайначул тӀехьагӀа гуччахьа холу хьона вай сийлахь-доккхий гӀулакхаш. Хьаьтт хьона карагӀдийнараш, бӀаргагу хьайна хьалхашкара керда горизонташ, дег тӀара доккхал ду Ӏа доккхий социальни толамаш доахачеи хувцамаш хулчеи замалахьара саг хье хиларах.

Вайх хӀаранена дика хов, материальнии духовнии вахара ерригача сферашка халкъа карагӀдувлараш, цу даькъе вай республикана карагӀдувлараш а, коммунисташа къахьетама коллективашка беш бола Ӏалаьмате боккха организаторски политически болх бахьан долаш вӀаштӀехьдалга. КПСС XXV съезд, ма-дарра аьлча, боахами культуреи дегӀаахара тайп-тайпарча участкашкарча хьала бокъонца анализ е никъ луш йола рубеж а хинна дӀаоттаргья. СихагӀа къоастае езача проблемашта дӀахо уйла тӀаерзаар духьа аьттонаш дувларен ца дувларен хьалаш бокъонца къоастадара тӀаерзаергья уйла. Из цхьаккха дича а данза даргдац вай, мехкдаьттахой, хӀана аьлча «Грознефть» объединене карагӀдьинараш вай края мехкдаьтта доахача промышленностаца бувзаденна мел бараш оарцагӀбоала безаш селлара кӀезига да. Де йиш йолаш мел дола хӀама це деза вай маьхера промышленни бедал йоаккхача шийгара доагӀаш дола дакъа Нохч - ГӀалгӀайченга ладийтара.

Отчет луча юкъагӀа коммунисташа - мехкдаьттахоша низаш кӀезига тӀадахийтадац кхача доагор даккхара боарам тешшаме лоаттабара. ХӀаьта а еррига торонаш йизза оарцагӀъяьхац. Цу гӀулакха лоархӀаме кхоачам ба, аьлар къамаьл дечо, дакъа кхы тӀа а сихха кийчдара, промыслаш кийчъяра, бурув тохачен мехкдаьтта доахачеи технологически процессаш эргайоахаш тоаяран керда яраш юкъекхахьаран, Ӏилманеи техниканеи керда карагӀдаьнарий лаьда тӀа мехкдаьтта кийчдаран хьаувзаран.

ХӀаьта тхо долча, «Октябрьнефть» НГДУ, мишта латт из гӀулакх? Укх тӀеххьарча шерашка кӀезига болх баьбац производственни объекташ хьалъеча, попутнии мехкдаьтташа йоагӀеи газ кӀезигагӀа яйтар духьа. ХӀаьта а керттера декхар — кӀоаргачара мехкдаьтта хьалъувзаеча скважинай фонд технически кхы тӀа а кийчъелга — кхоачашдаьдац. Лакха давлени йола газ ГӀойтӀа-Керта моттигашка чуяхийтара еш йола хийчо геттара мела лел. Мела лел Бенойра гази конденсата йоалла моттиг болх бе йоаллийтара балхаш. Укх шера капиталовложенешта хьахийцача 500 эзар сомах пайда ийнар бӀаь эзар сом мара дац. ДӀадоалаш доаца ладар а хийна дӀадахад гӀишлош хьалъяра балхаш хадданза тӀехьа дисар, хьахийнача ахчах бизза пайда ца эцар, дерригa балхаш даь а далалехьа объекташ эксплуатаце дӀателар. Пачхаьлакхен дукха мах бола цу хӀамашка: зехьа йоагаеча миллионаш кубометраш газа алаш ма-дий доагаш латташ.

ГӀишлоп балхаш кхоачаш ца дарах бехктоккхама кӀезига дакъа кхачац «Грознефть» объединенега, газа мехкдаьттеи доахача управленега, цун отделашкеи службашкеи. Белгалдаккха доагӀа, республикерча мехкдаьтта доахача даькъа кулгалдеча, из дегӀадоаладара чакхдоаха гӀулакхаш вӀашагӀтохача метте парте областной комитето а цӀенхаштта кхоачамбоацараш нийсдалийта хилар. БоагӀӀаш бола тӀахьожам хиннабац шоаш яь решенеш кхоачашъяра. Мехкдаьтта промышленноста перспективни проблемашта анализ яьац. КПСС обкома кердача состава декхар, аьлар нов. Бреславске, мехкдаьттахойи Ӏилмахойи низаш вай республике доаха мехкдаьтта даьгӀ ца далийтарах а цул тӀехьагӀа дукхагӀа дахарах а латташ хила деза.

Съезда хетадаь партийни документаш чӀоагӀа дегаш айденна а болаш дувц «Октябрьнефть» управлене болхлоша. Царна хов, иттлагӀа пятилетка мехко дӀахо коммунизмага хьоча наькъа тӀа керда этап а хинна дӀаотта езилга. Цудухьа шоай дерригa низаш тӀадохийт цар ленински парте XXV съезда баха ма-боагӀара накъабахар духьа.

Къамаьл де дош ду Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела **Х. Х. Боковна.** Отчет луча юкъагӀа, аьлар цо, КПСС обкома, ерригача областной партийни организаце гӀулакхашта юкъе ондо моттиг лоац республика къахьегамхой депутатий Советий болх дӀахо эргабаьккха тоабара дешаша. ХӀаьта тахан а тӀехьа белгалдаккха йиш я вайга. Советаша, парте XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачаш а деш, республика вахара ерригача оагӀошта — цун экономикана, культурана шоаш еш йола воздействи кӀезиг-дукха чӀоагӀъяь хилар, къахьегамхошта кхетам балара шоаш беш бола болх тоабаь хилар. Оратора йоах, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо хадданза йоакхо еш дола гӀулакх да къахьегама ресурсех пайда эцара проблема къоастаелга. ХӀаьта из-м цхьа бахьан доацаш а дац. ХӀанз а дукха нах ба вайцига обществана пайданча къахьегаме дакъа ца лоацаш. Царех цхьабараша хьаьнала къахьегарал дикагӀа лоархӀ айлаюкъе лелилга.

Къахьегама ресурсех пайда во эцаро, бахача нахах къахьегаме дакъа лоацараш кӀезига хиларо доккха зе ду пачхаьлакхена, обществана. Цо юхадетт хӀамаш кхоллаш дола республика низаш дегӀадоагӀилга.

Нов. Бокова белгалдоаккх, къахьегама ресурсех бизза пайда эцар, дер дайна лелараш хургбоаца гӀулакх делга экономически, социально - культурни меттел, идеологически а гӀулакха вайна боккхача лоархӀаме хилар. Обществана пайдана къа ца хьегарех ма-бий политически сакхетам лоха бола республике баха нах. Цар дагара дарех совдегарал ду массе тайпарча националистически, шоай хӀама хьалдаккха гӀерташ йолча элементаша, дынга гӀолла лелача тайп-тайпарча шарлатанаша, шоашта гоама болча болхлоех доацараш, аьлдит, меткӀаьлеш а дувцаш.

Цунца дувзаденна отта а доагӀаш отт хаттар: вай чакхйоаха идейно - политически мероприятеш ерригаш а йийхьогӀ пайдана? Хьехама болх воаш беча хана хӀара сагага дӀаккхоачий вай? Жоп цаӀ да—хӀарапеца къаьст-къаьста беш бола идейно-политически болх чӀоагӀбар, озабезам ца беш из тӀатеӀӀа чакхбахар, фуннагӀамоллагӀа даь а бахача нахах къахьегалургдолаш мел бараша обществана пайдана къахьегаргдола, дер дайна лелилга хургдоаца гӀулакх де деза вай.

Халахете а, дуккхача Советаша, цар исполкомаша, министерствай кулгалхоша хӀанз а бокъонца кхетабаьбац из сагоtагӀа дола декхар кхоачашдара хьалхара шоай бехктокхам. Цудухьа йоагӀаш яр отчетни доклада тӀа Советийи цар исполнительни комитетийи балха яь критика. Цхьайолча райисполкомий, Министрий Совета вӀаштӀехьдалац къестадеш дола гӀулакхаш тӀагӀерттан лерагӀеи дӀачакхдаха, шоашта тӀабиллача балха хьалхара бокъонца бехктокхаме хила.

Нов. Бокова, ше шийна критика я еш бакъду Лакхехьарча Совета Президиума балхаца а кхоачамбоацараш хилар. Белггала аьлча, тӀахьожам мела лоаттабу цо ше яь решенеш кхоачашъяра. Къахьегамхой депутатий моттигерча Советий балха юкъе цига хержача массе тайпарча кулгалдеча болхлоша хьинарегӀа дакъа лоацаргдола гӀулакх данза даргдац, къахьегамхой шоаех бенна боккха тешам царех цхьабарашта шоашкарча гӀулакхашка диллача ишта бола боагӀаш а бар из аьнна ца хетийтар духьа. Кулгалдеча гӀулакха тӀа волча хӀара сага шийна тӀадиллача гӀулакха хьалхара чӀоагӀа бехктокхам хетаргбола уйла дег чу йоссае а цу цхьан ханна Советий балха стили методаши, парте дӀадехараша дизза жоп лургдолаш, эргаьха тоае а еза.

Къамаьл де дош эц «Атагинский» совхоза директора **М. А. Арбиева.** Тха совхоза къахьегамхой, йоах цо, беррига советски нах а санна, шоашта тӀайицача социалистически декхарашта хьалхара шоай боккха бехктокхам кхета а беш болх КПСС XXV съезда накъа. Цар дег тӀара къоабалъю парте чуреи арахьареи политика, юрта боахам дӀахо дегӀабоаллабара, советски халкъа хьал-торо тоаяра тӀаерзаяь цун решенеш. ЧӀоагӀа дегаш гӀоздаьнна тӀайицай КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеши КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаяь «1976 — 1980 шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара керттера лостамаш» яха проекти.

Уж партийни документаш дувцаш болча совхоза болхлоша шоашта доккхагӀдола социалистически декхараш тӀаьц.

ДӀаяхача пятилетке дика къахьийгад совхоза коллективо. Кхоачашъяьй ялат, шура, дулх кийчдара планаш. Тоаденнад дикала хьокхамаш а: дикка дукхагӀа хиннай хӀара кхоабача Ӏатта лоархӀаш йоаккха шура, дукхагӀа да хьахула Ӏаьсий.

Цхьабакъда, карагӀдаьннарий критически мах а беш, оаха кхетаду, тхоай дуккха хьокхамаш тха торонашка хьежжа ца хилар. Оаха хӀанз а кхоачам болаш пайда эцац специализацеи кооперированеи кхоачамех. Цкъаза лоадам боацача боахама гӀулакхашта тӀа а дийрзе кхоачам болаш уйла тӀаяхийтац оаха юкъмоттигерча дешашта.

КӀезига новкъостал даьд тхона парте Грозненски райкомо. Цо дуккха тӀаийнаьй производствана дӀахо специализации кооперировании яра тӀаерзаяь решенеш, цхьабакъда кхоачам болаш хьежаяп уж кхоачашйой. Из бахьан долаш гӀулакхо кхы дӀахо гӀа баьккхабац.

Массанена а хоьш да, йоаккхагӀйолча Грозненски районо, юрта боахамта дуккха капитальни вложенеш дӀаяхийта йоллашехьа а, укх тӀеххьарча шерашка гор. Грозвера къахьегамхой дулхаца, шурийца, баьцадааращца, фуаща Ӏалашбара планаш дукххаза а юкъагӀа яьхалга. Цун бахьанаш дукха да, дийцарашта дӀатӀатоха доагӀа планировани ечара кхоачамбоацараш, механизаторий, баьцадааараш леладерий, хьайбаш леладерий кадраш ца тоъар, кхоачамболаш материально - технически Ӏалашо ца яр. Лоацца аьлча, лакхе латтача организацей оагӀонгахьара цӀенхаштта новкъостал эш района. Эггара хьалхарча аргӀанна бокъонца дӀачакхъяккха еза колхозашкеи совхозашкеи дӀайолаяь юртбоахама производства специализации концентрации.

КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаяь проект ювцачеи нийслагӀча пятилетке баьча балха итогий анализ ечеи хана совхоза партийни организацеи кулгалхошеи шоай керттера декхар лоархӀ организаторски массово - политически балха боарам дикка лакхбелга, шоашта тӀадиллача гӀулакха хьалхара, массе тайпарча кулгалхой бехктокхам чӀоагӀбелга, производстверча кхоачамех биззагӀа пайда эцилга. ХьажкӀаш дукхагӀча лаьтташка дӀае, уж хий дехкача лаьтташка дӀаювлга вӀаштӀехьдаккха лерхӀ оаха. БӀаьстан юхье кхашка болх бергбола техникеи дӀадувргдола фуи КПСС съезд хьаеллале кийчдаь даккха, шин сменагӀа болх бергболаш новзткъа механизатор кийчве, 15 эзар тоннага кхаччалца органически удобренеш кхашка дӀаяхьа лаьрхӀад оаха.

Совхоза коллективо дукха хӀамаш де лаьрхӀад иттлагӀча пятилетке. ХӀара гектара тӀара юкъера лаьрхӀача боала ялатий хьувкъам 32—35 центнерага дӀаккхоачабе, хӀара кхоабача Ӏаттагара 3 эзар килограмм шура яккха лаьрхӀад.

«Атагинский» совхоза коммунистий, ерригача коллектива цӀерагӀа нов. Арбиева XV областной партийни конференцена дош делар, боахама къахьегамхоша тӀаийца декхараш толаме кхоачашдараи КПСС XXV съезда баха ма-боагӀара накъабахараи шоай дерригa низаш тӀадохийтаргхиларах.

Тха района промышленностеи юрта боахамеи къахьегамхоша, аьлар КПСС Надтеречни райкома хьалхарча секретара **П. Д. Лопатина,** хьинаре дакъа лоац парте XXV съезда баха ма-боагӀара накъабахар духьа леладеча социалистически яхье.

«Горскнефть» яхача гази мехкдаьттеи доахача управлене коллективо 13 миллион тонн совгӀа коача доагор даьккхад, ханал бутт хьалхагӀа кхоачашъяьй пятилетка. Районерча мехкдаьтта доахараша мехка эггара хьалха эксплуатаце дӀаеннай центробежни пасосий новкъосталца вӀашагӀъийна мехкдаьттеи гази хьаувза насосни станци. Цо йиш хилийтай йига фракцеш йовлга юкъера дӀа а даьккха, резервуарашка дахийта ца дезаш мехкдаьтта дӀателга вӀаштӀехьдаккха. Попутни газах эца пайда бӀаь процентага дӀакхоачабаьб.

ДӀахо дегӀаихай юртбоахама производство. Цун бӀарчча объем укхал хьалхагӀа дӀаяхача пятилеткечул йоккхагӀа хиннай ялатийна 20 процент, комсаштеи сомаи — шозза, дулха — 2,5-зза, тхана — 62 процент. Пачхаьлакхенга ялат, баьцадааараш, сом, тха, фуаш дохкара пхе шера план кхоачашъяьй районо.

Вай, коммунистий, оамал я, аьлар къамаьл дечо, вола балхах хьахиннарий критически мах беш. Тха районе дукха да къоастадланза диса дешаш. Оаха чӀоагӀа сагота ду, керттерча даькъе комсаш лелаеш дола района боахамаш комсаш яхара гӀулакха тӀехьадусаш хилара. КӀезига пайда эц хий дехкача лаьттаех, дукха болх ба бе безаш комсий бешамаш лелаеча механизаци яра, гаьнаш дӀайоагӀача реконструкци яра.

Гурахьа дув ялаташ планагӀа лаьрхӀачул 1100 гектара тӀа дукхагӀа дӀадийнад укх гурахьа. Планал ши эзар гектарал дукхагӀча лаьтташ тӀа диллад тӀоадал чуйолийташ дулла хий. Цу дерригача хӀамаша дика ларл йолларгья хьатӀаоагӀача шера ялата хьувкъам лакхбара.

ДӀахо нов. Лопатина йоах, доаха мехкдаьтта кӀезигдалар дуккхача хьале керда скважинаш хьалъяра балхаш во лелаш хиларах да. Бурув тохара балхий Грозненски управлени пхе шера 13 скважин эксплуатаце дӀаяла езаш яр, хӀаьта дӀаепнараш 4 мара яц. Во лел болхлошта чуӀе цӀенош хьалделга, лерттӀа вӀаштӀехьдаьккхадац мехкдаьттахошта бытовой гӀулакхаш делга.

Дуккха проблемаш я района юрта боахаме а. Парте райкомо цкъа санна дуккхаза а яьхад юртбоахама производства отраслеви структура хувца, комсаш лелаелга специализированнии совхозашка хилийта. Тха предложенеш нийса я аьна дӀатӀаийцаяр КПСС обкомеи республика Министрий Советеи. Цхьабакъда гӀулакх кхы цул дӀахо дахадац.

Цхьа шу хинна Ӏац республике комсий гаьнашта гӀулакх ду машинаш хьаелга вӀаштӀехьдаккхара хьакъехьа оаха къамаьл ду, хӀаьта а хаьдда даь цхьаккха хӀама дац. Совхозашта шефски новкъостал дукхагӀа де деза промышленни предприятеша. Масала, комсаш лелаерашта воздухоотрывочни агрегаташ эш. Машинаш еча заводе уж хьае хала дац. Цхьабакъда кулгашца агрегаташ хьаянза ца боалаш ба юртара говзанчаш.

Де дезаш дукха хӀамаш да районни центр — Знаменское яха юрт тоаяра. Цига яц клуб, библиотека, столови, больница, гостиница.

Района къахьегамхоша доккхий декхараш тӀаийцад 1976 шера. Тха 1,5 миллион тонн мехкдаьтта даккха 18 эзар тонн совгӀа ялат, 21 тонн совгӀа комсаш, дукха кхыйола продукци пачхаьлакхенга йохка еза. Уж декхараш кхоачашдара дукха низ тӀабахийтеи хьинар айдеи, гӀулакх дика вӀаштӀехьдаккха, сакхетам лакха хила беза. ХӀанз района къахьегамхошта КПСС ЦК декабрьски Пленума, СССР Лакхехьарча Совета сессе решенеш, КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаяь «1976 — 1980 шерашка СССР халкъа боахам дегӀабоалабара керттера лостамаш» яха проект дӀайоваийташ я партийни организацеш. Оаха тхоай дерригa низаш тӀадохийтаргда тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш дизза кхоачашдара, КПСС XXV съезда даха ма-доагӀара накъадахара.

Трибуне — Ножай-Юртовски района А. Шерипова цӀерагӀча колхоза тхьамка леладеча звеной звеньевая **М. Ильманова.**

1971 шера йолаеннай со тхьамка леладе, йоах цо, хӀанз диъ шу даьннад тха школа йистеяьккхача мехкарех латтача комсомольско - кагирхой звеноча керте латташ со хьайоагӀа. Пхе шера план кхаь шера кхоачашъяьй оаха. Аьттув боацаш нийсденнача хаоттама хьалаша тӀаоттаяь халонаш йоллашехьа а, лакха хьувкъам кхебаьб оаха укх шера а. Екъача тӀехдикача тхьамкий лордий 33 центнер яьккхай оаха хӀара гектара тӀара. ХӀаьта цхьаболча тхьамка леладераша цул а дукхагӀа — 55 центнерга кхоачаш. Тхьамка леладу говзанчаш хиларах йовзаш йолча тха колхозе эггара лакхагӀа бола хьоккам ба из.

Звеньеваяс ма-дарра дувц шоай знанеш хадданза эргайоахаш тоаеш, тхьамка леладара агротехникеи толашагӀа йола методаши Ӏомаеш болча ший нешех. Массехк шу да звенос Веденски Советски районий тхьамка леладераша яхь лелаю. ВӀаши дага а бувлаш шоайла проверкаш ю, опыт дӀа-хьа ийю, толамаш дахара вӀаши новкъостал ду.

Тхоай дерригача гӀулакхашка, белгалдоаккх къамаьл деш йолчо, оаха массаза а ког гӀортолга ю тхоай боккхагӀболча новкъостаща, коммунисташа, кагирхой наставникаша — С. Мудушева, З. Солтгериевай, И. Сипиева, З. Мачиевай. Дуккхача кхычар оагӀув хьаллоацаш хиларахи цар опытахи. Духхьал цар шоай хьинар ца кходеш къахьегар бахьан долаш нийслагӀча пятилетка шерашка хьалхалатта боахам а хинна дӀаэттай тха колхоз. НийслагӀча пятилетка планаш дерригача хьокхамашта диъ шера кхоачашъяьй. Боахаме доаккха тхьамка пхе шера шозза хӀана хиннадац аьнна дукхагӀа хиннад, 15 центнерга 30 центнерга кхоачаш лакхбеннаб цун хьувкъам. Тхьамка леладарах хул 65 процент ахчан доходаши 85 процент пайдеи, хӀаьта цу гӀулакха колхозерча дӀадувча лаьттаех цо дӀалоацар дерригa а 7 процент мара а доацаш. Укх тӀеххьарча шин шера тхьамкий хӀара гектаро 7500 сом совгӀа доход лу колхоза.

Цхьабакъда тхона карагӀдаьнараш кхы а доккхагӀа хила йиш йоацаш дац. Тха кхы а дукха да пайда эцанза кхоачамаши торонаши. Тхога доаха а лургда, оаха даха а деза кхы а доккхагӀа толамаш—тха уйла цуния тӀаерзаю КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеша, нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьлацарча положенешеи выводашеи, КПСС ЦК-ас парте XXV съезда оттаяьча проекто. Укх деношка бригадашка, фермашка, ерригача производственни участкашка вӀаштӀехьдаьккхад уж лоархӀаме партийни документаш Ӏомаделгеи дувцилгеи. Колхозхоша дег тӀара къоабалбу парте чакхбоаха ленински никъ, керда доккхагӀдола социалистически декхараш тӀаийду 1976 шера. 1976 шера хӀара гектара тӀара екъача тхьамкий лардий 35 центнер яккха, из кхы а дикагӀа хилийта лаьрхӀад тха звеной коллективо. ХӀаьта лоархӀар оахош кхоачашдергдолгах со дог тийша а я.

Ший къамаьл чакхдоалаш М. Илмановас критика ю тхьамка леладераш механизаце средствашца Ӏалашбара гӀулакх сов шортига леладеча «Сельхозтехника» объединенеи юрта боахама министерстванеи.

Къамаьл ду парте Шалински райкома хьалхарча секретара **А. Ч. Осмаева.** Тха районни партийни организаце, йоах цо, белггалара болх баьб КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра. Шоай планаши социалистически декхараши кхоачаши тӀеххоачаши даьд промышленноста, гӀишлошъяра, транспорта дукхагӀйолча предприятеша. Ханал хьалха, болх геттара дика а беш, кхоачашъяьй пхе шера заданеш Аргунски аьшкабетонни изделей заводо, «Пищемаш» яхача заводо, СПМК-9, кхычар. ДукхагӀа эшача профессей 1500 совгӀча болхлочо, 15 цехой бригадои ханал дукха а хьалхагӀа кхоачашъяьй пхе шера планаши социалистически декхараши.

Цхьабакъда, цунца цхьана, района экономикана партийни кулгалдеча цӀенхаштта кхоачамбоацараш да. ХӀанз а мела лел производственни мощносташ караерзаелга, шортига ю производственни процессашта механизации автоматизации. Дукха авареш хул, сайце латташ ха йоаю, социалистически доалахье лечкъаелга дӀадаьккхалац. Уж кхоачамбоацараш да шекареи цементеи заводашка, дулха комбинате. Цун бахьан цу предприятей кулгалхоша уж кхоачамбоацараш дӀададахара хоадамболлаш дола гӀулакхаш чакх ца дахарахи хӀаьта юххьанцарча партийни организацеша администраце гӀулакхашта тӀахьожам эсала лоаттабарахи латт.

Оратора мукӀарла ду, партийни пачхаьлакхени дисциплина телхаеча кулгалхошца парте райком сов сабаре хилара.

Юрта боахамера хьал ше дувцаш, нов. Осмаева йоах, района кхаш леладераша ялат даккхареи пачхаьлакхенга дохкареи пхе шера план диъ шера кхоачашъяьй, 61 эзар тонн дохка дезача метте 72 эзар тонн ялат дехкад. КӀезиг дукха дукхагӀа яьхай кхыйола культураш а хӀаьта ишта хьайбай продукци а.

Цхьабакъда, мукӀарал ду оратора, юрта боахамера толамаш дукха а доккхагӀа хургдар, нагахьа санна парте райкомо, райисполкомо, юххьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша долаш долча кхоачамех пайда эцар духьа лелаю социалистически яхь низ дукхагӀа хургболаш йоаржаяь хиннаяларе. Хаоттама, хьалаш мичча бесса дале а, фуалъяьхача хьажкӀий 45—50 центнер йоаккх хӀара гектара тӀара районе хьалха латтача хьажкӀаш лелаераша, хӀаьта районе юкъера хьоккам —30—35 центнер. Ужжамо бе бе да хьахулараш хьайбай боахаме а. Цигтара хьадоагӀа декхар — тӀехьабусараш хьалха латтарий боарамга кхоачабеш тӀехьа кхебелгеи из декхар кхоачашдара ерригача юххьанцарча партийни организацей низаш тӀадерзаделгеи.

Ший къамаьлах тоъал йоккха моттиг хетайир нов. Осмаева кадраш хьахаржара, балхаш тӀа дӀанийсъяра, хьалкхеяра деша. Цо критика йир кулгалдеча кадрай болх Ӏомабарца дувзаденнача дешашка кӀезига хьожача парте областной комитетаи республика Министрий Советаи.

Трибуне — СССР 50 шу дизара цӀерагӀча Грозненски химкомбината парткома секретарь **А. М. Космин.** Отчет лу юкъ, аьлар цо, производства эффективность дӀахо лакхъяра, дикала хьокхамаш лакхдара, Ӏилма - технически прогресс сихъяра, къахьегамхошта идейно-политически хьехам чӀоагӀагӀа балара, социалистически яхь шерра йоржаяра ларда тӀа тоадара даькъера парте XXIV съезда решенеши Директиваши кхоачашъяра тӀаберзабаь тӀагӀертта болх баь юкъ яр химкомбината партийни организаценеи ерригача коллективанеи.

Производство эргаяьккха тоаяреи цунна интенсификаци яреи дешаш комбинатеи цехийи партийни организаце, боахама кулгалхой теркама юкъмоттиге лаьттад массаза а, хӀанз а латт. Уж кхоачашдара тӀаерзаяь я организаторски массово - политически балха ерригa формаш. Химикий творчески хьинар айдара шерра пайда эц производства кхоачамашка, бедали энергосредстваши кхоярга общественни хьажарех, «дикала денош» белгалдоах, Ӏилма - технически конференцеш ю.

Специалистийи болхлойи низашца чакхъяьхай дукха лоархӀаме организационно-технически мероприятеш. ДукхагӀа а пайданагӀа а хувцамаш хиннад полиэтилени фенолацетони доахача цехашкарча технологически процессаштеи оборудованеи. Пхе шера комбината коллективо керда мощносташ хьал ца еш, духхьал производство эргайоахаш тоаяреи цунна интенсификаци яреи чотах ерригa а арахийцаи реализаци яь продукци кхоалагӀа дакъа хӀана яц аьнна я.

Къахьегама овсарле лакхъяра пхе шера задани 13,1 процент кхоачашъяьй. Фондаша юха хьалур 14,3 процент алсамдаьннад. Укх шера хьаяьча ерригача продукцех пачхаьлакхен дикала Знак йолча продукце доаца дакъа 77,5 процент да. Планал совгӀа 16 миллион сомал тӀехча маьха башха-дика химически продукци кхаьчай Даьхенга.

Нов. Космина белгалдоаккх, комбината партийни организацеи кулгалхошеи бархӀлагӀча пятилетка а производства эргаяьккха тоаяран цунна интенсификаци яран тӀаберзабаь никъ тӀагӀертта чакхбаьха хилар, хӀана аьлча керда мощносташ предприяте хьалъяьяц. Из бахьан долаш итт шера шозза хӀана хиннаяц аьнна дукхагӀа хиннай арахеца продукци, къахьегама овсарле 2,2-зза лакхъеннай. ДукхагӀа хьаяь ерригa продукци духхьал къахьегама овсарле лакхъяра чотах яьй. Сурт оттадеш аьлча, наьха талантаеи хьинареча къахьегамеи тоъал лоацача хана хьалъяьй тха комбинат санна йола цхьаьккха йоккха предприяти. Цу тӀа дӀатӀатохал оаш цу шерашка щекински метод юкъеяхьара, производствай управленеи структура эргайоахаш тоаяра чотах коллектива пхелагӀа дакъа кӀезигъенна хилар, тӀаккха ховргда производствана интенсификаци яран цун эффективность лакхъяран тӀаберзабаьча наькъо практике фу лу, белгалдаьккхар оратора.

Цо йоах, къахьегама хьинар айденнача хьалаша коллективе аьттув боаккх наха юкъе идейно-хьехама болх бара, лакхъю цун эффективность. Цу хьалах пайда а эцаш, парткомои цеховой организацешеи профсоюзни комсомольски организацешца цхьана вӀаштӀехьдаьккхад социалистически къахьегама дисциплина чӀоагӀъелга. Къахьегамна кхетам балара даькъе лоархӀаме моттиг кхоачаю наставникашта — производства ветеранашта. Нов. Космина ма-дарра дувц предприяте наставникаша беча балха хьакъехьа. Цо хьакхайкаду шоай балха опыт дӀа-хьа эца йиш хургйолаш наставникий слеташ йоре шийна бакъахьа хеташ хилар.

Доккхий декхараш латт химикашта хьалхашка иттлагӀча пятилетке. Продукци дӀахо кхы а дикагӀа арахеца, продукце кхы а диъ тайпана дикала Знак лулга вӀаштӀехьдаккха дага я коллектив.

Коммунистически парте, аьлар халкъа тӀахьожама республикански комитета председатела **Р. А. Саламовас,** даим йоакхо ю дуккхача нахагахьара хадданзеи пайданеи тӀахьожам лоаттабара хьакъехьара ленински идеяш лоарзагӀа ца йоахаш кхоачашъяра. КПСС ЦК-ас дукха ха йоацаш тӀайийцача «Латвийски ССР - е халкъа тӀахьожама органашта партийни кулгалдарах» бола соцам — социалистически демократи дӀахо дегӀайоалаяра, халкъа тӀахьожам чӀоагӀбара, цунах боала пайда алсамбаккхара парте Централни Комитето йоакхо еш хилара дола керда къаьгта тешал.

Халкъа тӀахьожамхой гӀулакхашта денна лостам тел КПСС обкомо, горкомаша, райкомаша, цар инициатива хьаллоаттаю, бехктокхаме гӀулакхаш тӀадехк царна, де доагӀар ду цар яьча проверкаех хьахинараш дизза чакхдахара.

Халкъа тӀахьожама органаша еча проверкаша хьахьокх, республика предприятешка, колхозашка, совхозашка, учрежденешка пачхаьлакхен финансовни дисциплина телхаеш, рузкъах Ӏагьюаргаш еш хӀанз а дукха моттигаш хилар. Бокъо йоацаш леладаь дукха хӀамаш корадаьд «Пригородный» совхозе. Совхоза директора нов. Кузнецова лела законаш теркал ца а деш, алапи лакхагӀа уьттадаьд, цун распоряженегӀа дукха ахча дӀаахийтад пачхаьлакхен чотах тайп-тайпара банкеташ уьттаярга. 40 эзар совгӀча сома маьха пачхаьлакхен материалаш талхийтай. Халахете а, бехктокхамах цхьаккха хӀама доацаш хиннаб шоашта гуччахьа леладеш дола хьашт доацараш соцадара цхьаккха хӀама ца деш ваьгӀа боахама парткома секретарь нов. Борисови халкъа тӀахьожама группа председатель нов. Чахальяни.

Бокъо йоацаш леладаь наьха санна доккхий хӀамаш гучадаьхад «Чечингколхозстрой» объединене № 1 йолча ПМК-ара. Укхаза 9 эзар сом совгӀа пачхаьлакхен ахча дӀадахийтад объединене начальника заместитела И. Индербиева гаргарча сага чуӀе цӀенош хьалдарга.

Объединене кулгалхоша оагӀув хьаллоацаш хиларах пайда а эцаш, хьалхагӀа ПМК-1 начальник хиннача Петренкое должностной окладаш лакхагӀа уьттаяьй, кхоачам ца даь балхаш — даьд яхаш яздаьд, кхыдола харцахьара хӀамаш леладаьд. Грозненски халкъа тӀахьожама комитето из балхара дӀаваьккхав, хӀаьта КПСС горкома бюрос, халкъа тӀахьожама комитето оттаяьча материалашка а хьежа, И. Индербиев партера дӀаваьккхав.

Халкъа тӀахьожама органаша болх хьинар долашагӀа бу партийни организаце денна цар терко еча моттигашка. Цхьабакъда иззаморг ала йиш яц «Металлист» яха завод, «Севкавнефтегазстрой» объединене № 1 йола автобаза, «Джалка» яха совхоз, кхыраш санна йолча предприятеех. ХӀанз а нийслу, республикански юртбоахама опытни станцера, «Аргунский» совхозера бараш санна бола, халкъа тӀахьожамхоша телача предложенешка ладувгӀилга шоай декхар ца лоархӀаш бола кулгалхой. Цу гӀулакхо наьха хьинар юхадоаккх, шоашта тӀадиллача гӀулакхацара пар безам боабу.

Министерстваша, объединенеша, кхыча ведомстваша ведомствана чуьйра тӀахьожам чӀоагӀагӀа лоаттабергбола, пачхаьлакхени финансовни дисциплина шиш болаш лелаергйола гӀулакх данза даргдац. Цу гӀулакха ма-мегга пайда эца беза халкъа тӀахьожама группехи постехи — производства эффективность лакхъяр духьа, халкъа рузкъанна моллагӀча тайпара а тӀаккувдарашта духьала лоаттабеча къовсаме партийни организацей тешамеча гӀоичех.

Нов. Саламовай къамаьлана чакхдаьлар КПСС обкомеи ревизионни комиссеи отчетни докладаш ювцилга.

СУРТА ТӀА: областной партконференце делегаташ (аьрдехьара аьттехьа): Гудермес станце вагонни депо токарь Ю. И. Донцов, «Атагинский» совхоза хьажкӀаш кхееча звено звеньевой Ш. Х. Гайтамиров, «Ермоловский» совхоза доярка Я. А. Кадырова, №383 йолча гӀишлои-монтажни поезда машинист Е. П. Кротов, Шалински района Куйбышева цӀерагӀча колхоза партийни организаце секретарь М. Айдамиров, «Джалка» совхоза комплексни бригада бригадир Б. Саидов.